

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุข
ในจังหวัดชุมพร

The Application of Sufficiency Economy Philosophy in the Provision
of Education for Developing Happiness Society
in Chumphon Province.

สุวัฒน์ ไกรมาก
สมพร นพเกื้อ

RCH

HC

445

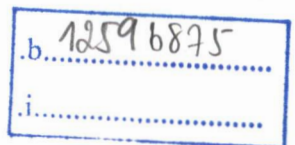
Z7C45

ส876ก

เลขหมู่.....

เลขทะเบียน.....131058

วัน,เดือน,ปี2.1.2557

ได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ 2551
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อโครงการ (ไทย) การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุขในจังหวัดชุมพร

ชื่อโครงการ (อังกฤษ) The Application of Sufficient Economy Philosophy in the Provision of Education for Developing Happiness Society in Chumphon Province.

แหล่งเงิน งบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ 2551 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร

ประจำปีงบประมาณ 2551 จำนวนเงินที่ได้รับการสนับสนุน 100,000 บาท

ระยะเวลาทำการวิจัย 1 ปี ตั้งแต่ ตุลาคม 2550 ถึง มีนาคม 2551 ✓

หัวหน้าโครงการ นายสุวัฒน์ ไกรมาก สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร งานเทคโนโลยีสารสนเทศ 17/1 หมู่ 6 ต.ชุมโค อ.ปะทิว จ.ชุมพร 86160

ผู้ร่วมโครงการวิจัย นายสมพร นพเกื้อ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร 17/1 หมู่ 6 ต.ชุมโค อ.ปะทิว จ.ชุมพร 86160

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศึกษาและพัฒนารูปแบบการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในเขตเมืองและเขตชนบทที่มีความพร้อมแตกต่างกันคือโรงเรียนที่มีความพร้อมสูง ความพร้อมปานกลาง และขาดความพร้อม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ โรงเรียนในเขตเมืองและเขตชนบทที่มีความพร้อมแตกต่างกันคือ โรงเรียนที่มีความพร้อมสูง ความพร้อมปานกลาง และขาดความพร้อม ในจังหวัดชุมพร จำนวน 6 แห่ง

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุขในจังหวัดชุมพร ประกอบด้วย **ด้านการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของครูและนักเรียน** ได้แก่ 1. ยึดความประหยัดลดละความฟุ้งเฟ้อในการดำรงชีพอย่างจริงจัง 2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้องสุจริต 3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในทางการค้าหรือประกอบอาชีพ 4. ขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ 5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ตัดละสิ่งชั่วและกิเลสให้หมดสิ้นไป **ด้านการปฏิบัติตามแนวทางตามทฤษฎีใหม่ของโรงเรียน** ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 มีความพอเพียง เลี้ยงตัวโรงเรียนได้ ขั้นตอนที่ 2 รวมพลังกันในรูปกลุ่มโรงเรียน การบูรณาการทรัพยากร ขั้นตอนที่ 3 สร้างเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนและขยายกิจกรรม **และด้านหลักการพึ่งตนเองของโรงเรียนครูและนักเรียน** ได้แก่ 1. ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พึ่งของตนเอง 2. ด้านสังคม แต่ละโรงเรียนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน 3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใช้และจัดการทรัพยากรอย่างชาญฉลาด 4. ด้านเทคโนโลยี รู้จักเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับโรงเรียนและการพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของตนเอง 5. ด้านเศรษฐกิจ ลดรายจ่ายของโรงเรียนเป็นสำคัญ ยึดหลักพอมี พอใช้ อย่างพอเพียง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Abstract

This research aims to study and develop the application of the philosophy of sufficiency economy with school groups in urban and rural areas are different schools with high, moderate and lack of availability.

Samples in the study are students in urban and rural areas are different as schools with high, moderate and lack of availability number of 6 in Chumphon province.

The research results showed that the application of the sufficiency economy philosophy in education for social well-being in the province include the practice guidelines sufficiency of teachers and students such as 1)Based on saving and no curb in living it 2)Based on occupations with the good faith 3)Each drop's rapid benefits and the competition in the trade or career 4) Effort pursuing knowledge to revenues increased until the sufficiency is an important goal5) Conduct themselves in a good ways and ignore the bad things. According to the guidelines of the new theory for Step 1 There is sufficient for feed ourselves. Step 2 Empower of school groups and Integrating resources step 3 Establish of school network and expanding activity. The principle self-reliance of the school, teachers and students including 1) Spirit, self-reliance2) Social, each school support one another 3) natural resources and environment, use and manage resources wisely4) Technology, select the appropriate technology with the school and development technology of their own wisdom 5) Economic, reduce costs of the school and use the sufficiency principle.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีนั้น ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยเงินรายได้ ของสถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร โดยคณะกรรมการกลั่นกรองโครงการวิจัยทุกท่าน คณะผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณะผู้บริหารเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคืองานบริหารงานวิจัย วิทยาเขตชุมพร ที่ให้การสนับสนุนการทำวิจัยด้วยดีตลอดมา ถึงคุณค่า ประโยชน์ อันพึงมีจากงานวิจัยฉบับนี้ คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ ต่อการศึกษาและการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดชุมพรได้ดีต่อไป

สุวัฒน์ ไกรมาก
สมพร นพเกื้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	i
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	i
กิตติกรรมประกาศ	ii
สารบัญ	iii
สารบัญตาราง	v
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง/การทบทวนวรรณกรรม	5
2.1 ที่มา แนวคิด ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	5
2.2 เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวคิดของหน่วยงานและนักวิชาการ.....	8
2.3 การดำเนินตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	16
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	27
3.1 วิธีวิทยาการวิจัย	27
3.2 วิธีดำเนินการวิจัย	27
3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	28
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล	28
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุขจังหวัดชุมพร	29
4.2 การวิเคราะห์รูปแบบการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุขในจังหวัดชุมพร	32
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	35
5.1 สรุปผลการวิจัย	35
5.2 อภิปรายผล	37
5.3 ข้อเสนอแนะ	37

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เอกสารอ้างอิง.....	38
ภาคผนวก.....	40
ประวัติผู้วิจัย.....	41

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียน.....	29
4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง.....	30
4.3 ปัจจัยด้านความพอประมาณ (ความพอดี พอเหมาะ พอควร สมดุล).....	30
4.4 ปัจจัยด้านความมีเหตุผล.....	30
4.5 ปัจจัยด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี.....	31
4.6 ปัจจัยด้านเงื่อนไขความรู้.....	31
4.7 ปัจจัยด้านเงื่อนไขคุณธรรม.....	31
4.8 ปัจจัยพื้นฐานตามแนวปรัชญา.....	32
5.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียน.....	35
5.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง.....	36

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความสำคัญ และที่มาปัญหาที่ทำการวิจัย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์พระประมุขของประเทศไทยมีบทบาทสำคัญอย่างหนึ่งคือการเป็นนักพัฒนา พระองค์ทรงคิดค้นหาวิธีการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือพสกนิกรอย่างจริงจัง และได้หาแนวทางต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาวิกฤตที่เกิดขึ้นในประเทศไทยอย่างมากมาย ซึ่งพระองค์ได้เป็นนักพัฒนาที่คิดได้และทดลองทำอย่างรอบคอบเพื่อให้แนวทางที่ได้คิดขึ้นมานั้นทำให้ประชาชนสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติให้มีความอยู่ดีกินดีกันทั่วหน้า และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแนวการดำเนินชีวิตให้แก่พสกนิกรโดยผ่าน พระราชดำรัสมานานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 โดยเป็นปรัชญาซึ่งนำไปกับบุคคลทุกระดับตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ เพื่อปฏิบัติตนให้สมดุล พร้อมกับรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี พระองค์ทรงเป็นผู้มีบทบาทเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง ความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ การรู้จักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมี เหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง ทรงเตือนประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาเป็นลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชา ตลอดจนมีคุณธรรมเป็นกรอบในการดำเนินชีวิต ดังพระบรมราโชวาทการพออยู่ พอกิน ดังนี้

“คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทยล้าสมัย ว่าเมืองไทยเชยว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งทันสมัยใหม่ แต่เราอยู่อย่างพอกมีพอกิน และขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยพอกอยู่พอกิน มีความสงบ ช่วยกันรักษาส่วนรวมให้อยู่ดีกินดีพอสมควร ขออย่าพอควร พออยู่พอกิน มีความสงบ ไม่ให้คนอื่นมาแย่งคุณสมบัตินี้จากเราไปได้”

*พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานแก่พสกนิกรวันเฉลิมพระชนมพรรษา
วันที่ 4 ธันวาคม 2517*

“การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นตอน ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกินพอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการเพื่อให้ได้พื้นฐานที่มั่นคงพร้อมพอสมควร และปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไป...”

*พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันที่ 18 กรกฎาคม 2517*

แม้ว่าพระองค์จะได้ทรงให้แนวคิดดังกล่าวมานาน แต่ก็ยังไม่นำไปสู่การปฏิบัติ จึงต้องทำให้ประชาชนชาวไทยประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจอย่างรุนแรงนั่นเอง ดังนั้น ในวันที่ 4 ธันวาคม 2540 พระองค์ทรงได้เน้นย้ำในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอีกครั้ง เพื่อให้พสกนิกรชาวไทยได้ตระหนักถึงความพอเพียงในชีวิต ให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน โดยมีใจความดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“เศรษฐกิจแบบค้าขาย ภาษาฝรั่งเศสเขาเรียกว่า Trade Economy ไม่ใช่แบบพอเพียง ซึ่งฝรั่งเศสเรียกว่า Self-Sufficient Economy ถ้าเราทำแบบที่ไทยทำได้ คือ เศรษฐกิจแบบพอเพียงกับตัวเอง เราก็อยู่ได้ไม่ต้องเดือดร้อน”

“ถ้าสามารถจะเปลี่ยนแปลงให้กลับเป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียงไม่ต้องทั้งหมด แม้ไม่ถึงครึ่ง อาจจะมีเศษหนึ่งส่วนสี่ ก็สามารถที่จะอยู่ได้ การแก้ไขจะต้องใช้เวลา ไม่ใช่่ง่ายๆ โดยบางคนก็ใจร้อน เพราะเดือดร้อน แต่ว่าถ้าทำตั้งแต่บัดนี้ก็สามารถที่จะอยู่ได้”

พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานแก่พลนิกรวันเฉลิมพระชนมพรรษา
วันที่ 4 ธันวาคม 2540

จากพระบรมราโชวาทที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้จุดประกายความหวังที่เป็นไปได้แก่สังคมไทยในขณะนี้ ได้ขยายวงกว้างขึ้นเรื่อยๆ และยิ่งประเทศประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจทั้งภายในและต่างประเทศ เด็กและเยาวชนขาดจิตสำนึกในความพอเพียง เด็กไทยรุ่นใหม่จึงเติบโตขึ้นด้วยสภาวะเงื่อนไขสิ่งแวดล้อมที่ยึดติดกับโลกาภิวัตน์ทุนนิยมใหม่ เด็กไทยจำนวนไม่น้อยมีความสุขและหมกมุ่นกับ “วัตถุนิยม” พฤติกรรมและวัฒนธรรมทางสังคมแปลกแยกออกจากวิถีชีวิตไทยค่อนข้างมาก ซึ่งระเบียบโลกใหม่ทำให้สังคมอ่อนแอลง พึ่งพาสังคมภายนอกอยู่ตลอดเวลา (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2545) ต่อมาจึงได้มีการรวบรวมกระแสพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นระบบโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและอันเชิญมาเป็นปรัชญา นำทางในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – พ.ศ.2549) และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสานต่อความคิดและเชื่อมโยงการขยายผลที่เกิดจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้อย่างหลากหลาย รวมทั้งเพื่อจุดประกายให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ซึ่งนำไปสู่การยอมรับและการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติใน ทุกภาคส่วนของสังคมอย่างจริงจัง ดังนั้น เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการและแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคล และองค์กร

การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้จึงมีเพิ่มมากขึ้นทั้งระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร แต่ยังคงขาดการศึกษาอย่างจริงจังในเรื่องการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุข

อย่างไรก็ตาม ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจที่ไม่ชัดเจนเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการตีความที่หลากหลาย ประกอบกับยังมีตัวอย่างน้อยในการประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรม และที่มีมากจะเป็นตัวอย่างในภาคเกษตรกรรมมากกว่าสาขาอื่น อันเนื่องจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานแนวทางการพัฒนาภาคเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน หรือ เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมของการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเหมาะที่จะใช้ในภาคเกษตรเพียงอย่างเดียวเท่านั้น และจากการศึกษาวิทยานิพนธ์และงานวิจัยทั่วไป พบว่า พื้นที่ที่ใช้ศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในภูมิภาคชนบทมากกว่าในภูมิภาคเมือง (ปริชา เปี่ยมพงศ์สานต์ และคณะ, 2549) สะท้อนให้เห็นว่า คนส่วนใหญ่ยังคงนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชนบทซึ่งเป็นภาคเกษตรกรรม อันที่จริงแล้วปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับทุกสาขา โดยมีหลักการที่คล้ายคลึงกัน คือ เน้นการเลือกปฏิบัติอย่างพอประมาณ มีเหตุผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและสังคม (คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2548)

การพยายามที่จะผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เกิดการประยุกต์ใช้ที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลากหลาย มีรูปแบบแนวทางที่หลากหลาย การขับเคลื่อนอีกแนวทางหนึ่งคือ การพยายามสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับกลุ่มบุคคลกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นกลุ่มบุคคลสำคัญในการที่จะนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต รวมทั้งสามารถถ่ายทอดได้อย่างถูกต้องและปลูกฝังความรู้ความเข้าใจไปให้เด็กและเยาวชน ชุมชนและสังคม ได้คิดเป็น เข้าใจในหลักเหตุผล มีความคิดในเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานของศีลธรรมและพัฒนาจิตใจควบคู่กันไป เพื่อนำสังคมไทยไปสู่สังคมอยู่ดีมีสุขตามแนวนโยบายการพัฒนาประเทศของรัฐบาล เพื่อให้ประเทศไทยเจริญรุ่งเรืองอย่างสมดุลและยั่งยืนต่อไป

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ทุกองค์กรหน่วยงานทุกภาคส่วนในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังวิทยา เขตชุมพร ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งขยายโอกาสและเป็นผู้นำทางการศึกษาในสวนภูมิภาค จะได้มีส่วนนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสังคมในภูมิภาคอย่างจริงจัง และให้มีความเหมาะสมกับบริบทของตนเอง ชุมชน และสิ่งที่จะเป็นตัวชี้วัดของความพอเพียงในทางเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดชุมพรต่อไป

1.2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

6.1 เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุขในเขตเมืองและชนบทจังหวัดชุมพร

6.2 เพื่อศึกษาผลการพัฒนาที่เกิดจากการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อสังคมอยู่ดีมีสุขในจังหวัดชุมพร

6.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุขได้อย่างยั่งยืน

1.3. ขอบเขตของการวิจัย

7.1 ศึกษาและพัฒนารูปแบบการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับสถานศึกษาหรือโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในเขตเมืองและเขตชนบทที่มีความพร้อมแตกต่างกันคือ สถานศึกษาหรือโรงเรียนที่มีความพร้อมสูง ความพร้อมปานกลาง และขาดความพร้อม

7.2 ศึกษาผลการพัฒนาที่เกิดจากการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุข มีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ 1) ด้านจิตใจ 2) ด้านสังคม 3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) ด้านความรู้และเทคโนโลยี และ 5) ด้านเศรษฐกิจ

7.3 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุขได้อย่างยั่งยืน จากสถานศึกษาหรือโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในเขตเมืองและเขตชนบทที่มีความพร้อมแตกต่างกันคือ สถานศึกษาหรือโรงเรียนที่มีความพร้อมสูง ความพร้อมปานกลาง และขาดความพร้อม

1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวคิด หลักการและแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคล และองค์กร โดยการปฏิบัติอย่างพอประมาณ มีเหตุผลและสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและสังคม โดยอาศัยเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม

รูปแบบการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ลักษณะ วิธีการที่โรงเรียนได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สังคมอยู่ดีมีสุข หมายถึง การพัฒนาสังคมให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงเกิดความสมดุล มีคุณภาพ และยั่งยืน ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่างๆ โดยมีองค์ประกอบคือ ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านความรู้และเทคโนโลยี และด้านเศรษฐกิจ

ความพร้อมของสถานศึกษาหรือโรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาหรือโรงเรียนที่มีความแตกต่างด้านบุคลากร ด้านกายภาพ และด้านการวางแผนการพัฒนาโดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เช่น แผนการเผยแพร่ในวารสาร จดสิทธิบัตร ฯลฯ และหน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.5.1 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 1) ได้รูปแบบการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามความพร้อมของโรงเรียน
- 2) ได้ข้อมูลผลการพัฒนาที่เกิดจากการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน
- 3) ได้สาระสนเทศปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างยั่งยืน

1.5.2 หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 1) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร
- 2) หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุขตามแผนยุทธศาสตร์และนโยบายของรัฐบาล

1.6. แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

- 1.6.1 นำเสนอผลการวิจัยต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษาได้แก่ เขตพื้นที่การประถมศึกษาใน จังหวัดชุมพร

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 เศรษฐกิจพอเพียง

1.1 ที่มา แนวคิด ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแนวทางการดำเนินชีวิตให้แก่พสกนิกรโดยผ่านพระราชดำรัส มานานกว่า 30 ปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 โดยเป็นปรัชญาชี้แนะให้กับบุคคลทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ เพื่อปฏิบัติตนให้สมดุล พร้อมกับรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี มีข้อความบางตอน ดังนี้

“การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นตอน ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการเพื่อให้ได้พื้นฐานที่มั่นคงพร้อมพอสมควร และปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไป...”

พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517

“คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทยล้าสมัย ว่าเมืองไทยเชยว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งใหม่ แต่เราอยู่อย่างพอมีพอกิน และขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยพอยู่พอกิน มีความสงบ และทำงานตั้งจิตอธิษฐานตั้งปณิธาน ในทางนี้ที่จะให้เมืองไทยพอยู่พอกิน ไม่ใช่จะรุ่งเรื่องอย่างยอด แต่ว่ามีความพอยู่พอกิน มีความสงบ เปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ถ้าเรารักษาความพอยู่พอกินนี้ได้เราก็จะยอด้วยยวดได้...”

พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานแก่พสกนิกรวันเฉลิมพระชนมพรรษา

วันที่ 4 ธันวาคม 2517

ในวันที่ 4 ธันวาคม 2537 ได้ดำริเรื่อง “ทฤษฎีใหม่” โดยเนื้อแท้ของทฤษฎีใหม่ ก็คือรูปแบบหนึ่งของเศรษฐกิจพอเพียงในความหมาย “ความพอยู่พอกิน” ทฤษฎีใหม่มีไว้สำหรับป้องกันความขาดแคลนในยามปกติก็ จะทำให้ร่ำรวยขึ้น ในยามมีอุทกภัยก็สามารถฟื้นตัวได้ โดยไม่ต้องให้ราชการไปช่วยมากเกินไป ทำให้ประชาชนมีโอกาสรองตัวเองได้เป็นอย่างดี

เมื่อปี 2540 ประเทศไทยก็ต้องประสบปัญหาภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจและการเงินอย่างรุนแรงส่งผลกระทบต่อปัญหาต่างๆ ทางสังคม ทำให้มีการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศ มีการกู้ยืมเงินจาก ไอเอ็มเอฟ ทำให้ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามพันธกรณีอย่างเคร่งครัด ทำให้เกิดการว่างงาน การเป็นโลกแคเรียด มีข้อความบางประการ ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“เศรษฐกิจแบบค้าขาย ภาษาฝรั่งเศสเขาเรียกว่า Trade Economy ไม่ใช่แบบพอเพียง ซึ่งฝรั่งเรียกว่า Self- Sufficient Economy ถ้าเราทำแบบที่ไทยทำได้ คือ เศรษฐกิจแบบพอเพียงกับตัวเอง เราก็อยู่ได้ไม่ต้องเดือดร้อน”

“ ถ้าสามารถจะเปลี่ยนแปลงให้กลับเป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียงไม่ต้องทั้งหมด แม้ไม่ถึงครึ่ง อาจจะมีเศษหนึ่งส่วนสี่ ก็สามารถที่จะอยู่ได้ การแก้ไขจะต้องใช้เวลา ไม่ใช่ง่ายๆ โดยบางคนก็ใจร้อน เพราะเดือดร้อน แต่ว่าถ้าทำตั้งแต่บัดนี้ก็สามารถที่จะอยู่ได้”

“ การเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ ก็สำคัญอยู่ที่เราพออยู่พอกินและมีเศรษฐกิจการเป็นอยู่แบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินหมายความว่าอุ้มชูตัวเองให้มีพอเพียงกับตนเอง”

พระบรมราชาโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระราชทานแก่พสกนิกรวันเฉลิมพระชนมพรรษา

วันที่ 4 ธันวาคม 2540

ต่อมาในวันที่ 4 ธันวาคม 2541 ได้กล่าวย้ำคำว่าเศรษฐกิจพอเพียงอีกครั้ง เพื่อให้พสกนิกรเกิดความเข้าใจมากขึ้น ดังข้อความบางประการ ดังนี้

“คำว่าพอเพียง มีความหมาย อีกอย่างหนึ่ง มีความหมายกว้างออกไปอีก ไม่ได้หมายถึง การมีพอสำหรับใช้ของเท่านั้น แต่มีความหมายว่า พอมีพอกิน...พอมีพอกินนี้ ก็แปลว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง...”

“พอเพียงก็มีความหมายว่า มีกินมีอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ แม้บางอย่างอาจจะดูฟุ่มเฟือย แต่ถ้าทำให้มีความสุขถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ...”

“...Self- Sufficiency นั้นหมายความว่า ผลิตอะไรมีพอที่จะใช้ไม่ต้องไปขอซื้อคนอื่นอยู่ได้ด้วยตนเอง...”

“คนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อยเมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุกประเทศมีความคิด อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข...”

“ให้ปฏิบัติเพียงครั้งเดียว คือ ไม่ต้องทั้งหมดหรือแม้จะเศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอ หมายความว่า ถ้าทำได้เศษหนึ่งส่วนสี่ของประเทศก็จะพอ ความหมายเศรษฐกิจพอเพียงและทำได้เศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอนั้นไม่ได้แปลว่าเศษหนึ่งส่วนสี่ของพื้นที่ แต่เศษหนึ่งส่วนสี่ของการกระทำ

พระบรมราชาโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระราชทานแก่พสกนิกรวันเฉลิมพระชนมพรรษา

วันที่ 4 ธันวาคม 2541

ในวันที่ 4 ธันวาคม 2542 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำรัสแก่ผู้เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาเกี่ยวกับความพอเพียงมีข้อความบางประการ ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“ คนเราถ้าพอในความต้องการ มันก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้ามีความอันนี้ มีความคิดว่าอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณซื่อตรง ไม่โลภมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข”

“ ถ้าไม่มีเศรษฐกิจพอเพียง เวลาไฟดับ จะพังหมด จำทำอย่างไร ที่ต้องใช้ไฟฟ้ายกไป... หากมีเศรษฐกิจพอเพียงแบบไม่เต็มที่ ถ้าเรามีเครื่องปั่นไฟ ก็ใช้ปั่นไฟ หรือถ้าชั้นโบราณกว่า มีด็กี่จุดเทียน คือ มีทางที่จะแก้ปัญหาเสมอ ฉะนั้นเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ก็มีเป็นขั้นๆ แต่จะบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ให้พอเพียงเฉพาะตัวเองร้อยเปอร์เซ็นต์ นี่เป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ จะต้องมีการแลกเปลี่ยน ต้องมีการช่วยกันพอเพียงทฤษฎีในหลวงนี้ คือ ให้สามารถที่จำดำเนินงานได้

พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระราชทานแก่พสกนิกรวันเฉลิมพระชนมพรรษา

วันที่ 4 ธันวาคม 2542

ในวันที่ 4 ธันวาคม 2543 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำรัสแก่ผู้เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาและได้กล่าวเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงมีข้อความบางประการ ดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง ขออ้อว่า เป็นการทั้งเศรษฐกิจ หรือ ความประพฤติ ที่ทำอะไร เพื่อให้เกิดผลโดยมีเหตุและผล คือ เกิดผลมันมาจากเหตุ ถ้าทำเหตุที่ดี ถ้าคิดให้ดีให้ผลที่ออกมา คือสิ่งที่ติดตามเหตุการกระทำ ก็จะเป็นการกระทำที่ดี และผลของการกระทำนั้น ก็จะเป็นการกระทำที่ดี ดีแปลว่ามีประสิทธิผล ดีแปลว่ามีประโยชน์แปลว่าทำให้มีความสุข”

พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระราชทานแก่พสกนิกรวันเฉลิมพระชนมพรรษา

วันที่ 4 ธันวาคม 2543

จากพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตั้งแต่ปี 2517 เป็นต้นมา จะพบว่า พระองค์ท่านได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนา บนหลักแนวคิดที่ตนเองเพื่อให้เกิดความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ ของคนส่วนใหญ่ โดยใช้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากสาขาต่างๆ มาร่วมกลั่นกรองพระราชดำรัส สรุปลงเป็นนิยามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและได้อัญเชิญมาเป็นปรัชญานำทางในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 โดยยึดทางสายกลางที่อยู่บนพื้นฐานของความสมดุลพอดี มีเหตุผล เป็นแนวทางในการพัฒนาทุกมิติ อย่างเป็นองค์รวม และมี "คน" เป็นศูนย์กลาง โดยมีจุดมุ่งหมายให้เกิด "การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย" และเป็นการพัฒนาอย่างมี "ดุลยภาพ" ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คนในสังคมมีความสุข สามารถพึ่งตนเอง และก้าวทันโลก และยังรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทย ทั้งนี้ เป็นไปตามแนวพระราชดำริที่พระราชทานแก่พสกนิกรเสมอมาเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว กรอบและทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักไว้ คือ การปรับโครงสร้างการพัฒนาประเทศให้เข้าสู่ ดุลยภาพ โดยการเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นการพัฒนาในเชิงปริมาณมาสู่การพัฒนาในเชิงคุณภาพ ควบคู่ไปกับการสร้างความเป็นธรรมในสังคม และความสามารถก้าวทันโลกที่จะอำนวยประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ยังกำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศใหม่ โดยเปลี่ยนจากเดิมที่มุ่งสร้างความร่ำรวยด้วยการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลักไปสู่การ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พัฒนาประเทศที่มีรากฐานที่เข้มแข็ง มีการกระจายผลประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง สามารถแก้ปัญหาความยากจนและการกระจายรายได้ รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถและโอกาสในการพึ่งตนเอง พร้อมทั้งยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยยึดหลักทางสายกลาง เพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤต สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และสถานการณ์เปลี่ยนแปลงต่างๆ ซึ่งมีหลักแนวคิดสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.), 2547 มีหลักการพิจารณาปรัชญาพอเพียงประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อ ความมั่นคง และ ความยั่งยืน ของการพัฒนา

คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม ๆ กัน ดังนี้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่นการผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักใน คุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

แนวทางปฏิบัติ/ ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

1.2 เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวคิดของหน่วยงานและนักวิชาการ

เกษม วัฒนชัย, (2552) กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงว่า เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน *ทางสายกลาง* โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์ สุจริต และให้ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

เป้าประสงค์ของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน *ทางสายกลาง* โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

เป็นแนวทางการปฏิบัติตน ผู้บริหาร : กำหนดนโยบาย

ประชาชนทุกระดับ

“ทางสายกลาง”

ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

หลักความพอเพียง

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบ ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน

พอประมาณ

พอดีพอเหมาะต่อความจำเป็น

พอควรแก่อัตภาพ

ไม่มากเกินไป

ไม่น้อยเกินไป

ความมีเหตุผล

ตามหลักวิชา

ตามกฎเกณฑ์สังคม (รวมประเพณี – วัฒนธรรม)

ตามหลักกฎหมาย

ตามหลักศีลธรรม

ตามความจำเป็นในการดำเนินชีวิต / กิจกรรม

ระบบภูมิคุ้มกันตัว

เหตุปัจจัย → การเปลี่ยนแปลง → เกิดผลกระทบ

(1) ด้านวัตถุ

(2) ด้านสังคม

(3) ด้านสิ่งแวดล้อม

(4) ด้านวัฒนธรรม

ระบบภูมิคุ้มกันด้านวัตถุ

ภูมิคุ้มกันเข้มแข็ง

มีเงินออม

มีการประกันความเสี่ยงในอนาคต

มีการลงทุนเพื่อพัฒนา

ภูมิคุ้มกันบกพร่อง

มีหนี้ไม่ก่อรายได้

ขาดการประกันความเสี่ยงในอนาคต

ขาดการลงทุนเพื่อพัฒนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มีการวางแผนระยะยาว

ขาดการวางแผนระยะยาว

ภูมิคุ้มกันในตัว (reserve ; safety net)

1. ลดหนี้ / ลบหนี้ (reduce or wipe out dept)
2. การลงทุนที่เสี่ยงน้อย (low-risk investment)
3. กองทุนป้องกันวิกฤติ (stabilization fund)
4. การออม (saving)
5. การลงทุนพัฒนาสถาบัน / ประเทศชาติ (invest in development)

ระบบภูมิคุ้มกันด้านสังคม

ภูมิคุ้มกันเข้มแข็ง

รู้-รัก-สามัคคี
ร่วมมือร่วมใจกัน
มีคุณธรรม-ใฝ่ศาสนาธรรม
“สังคมสีขาว”
“อยู่เย็นเป็นสุข”
ทุนทางสังคมสูง

ภูมิคุ้มกันบกพร่อง

ระวาง-ทะเลาะเบาะแว้ง
ต่างคนต่างอยู่
ทุศีล-ห่างไกลศาสนาธรรม
เยื่อแห่งอบายมุขทั้งปวง
“อยู่ร้อนนอนทุกข์”
ทุนทางสังคมต่ำ

วิธีสร้างภูมิคุ้มกันทางศีลธรรมแก่ลูกหลาน

ภูมิคุ้มกันทางศีลธรรม → คุ้มกันต่อสิ่งชั่วร้ายทางศีลธรรม อันได้แก่ โลภะ โทสะ และโมหะ

1. ฐานเครือญาติที่มั่นคง
2. คำสอนของครอบครัว / ตระกูล
3. พาลูกเข้าวัด / ศึกษาและปฏิบัติธรรม
4. สอนลูกให้ออมและทำบุญ
5. ฝึก “ใจ” ให้เข้มแข็งยิ่ง ๆ ขึ้น
 - ช่มตนเอง
 - ปฏิเสธความชั่ว / ยึดมั่นความดี

ระบบภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อม

ภูมิคุ้มกันเข้มแข็ง

มีความรู้-สำนึก และ
วางแผนในสิ่งแวดล้อม
มีนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมจากฝ่ายบริหาร
สร้าง “สุขนิสสัย”
สะอาด-เป็นระเบียบ
อยู่กับธรรมชาติ

ภูมิคุ้มกันบกพร่อง

ขาดความรู้-ขาดสำนึก
ขาดนโยบาย-ผู้บริหารไม่สนใจ
เต็มไปด้วย “ทุกขนิสสัย”
สกปรก-ขาดระเบียบ
ทำลายธรรมชาติ

ระบบภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม

ภูมิคุ้มกันเข้มแข็ง

มั่นคงในวัฒนธรรมไทย
และเชิดชูวัฒนธรรม
ท้องถิ่น
เข้าใจและเป็นมิตรต่อ

ภูมิคุ้มกันบกพร่อง

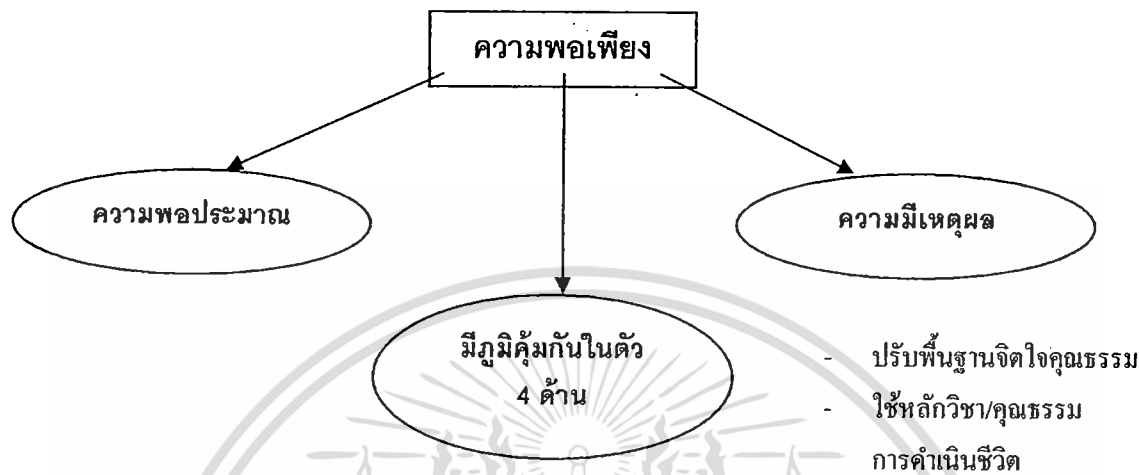
ย่อหย่อน-ไม่ใส่ใจ-
รู้สึกเป็นปมด้อยใน
วัฒนธรรมไทย-
วัฒนธรรมท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัฒนธรรมต่างถิ่น
ต่างชาติ

เหยียดหยาม-มุ่งร้าย
ต่อต่างวัฒนธรรม

สรุปสามองค์ประกอบ

สามเงื่อนไข

- เงื่อนไขหลักวิชา ทั้งนี้ วิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการรวบรวม และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำ
- เงื่อนไขคุณธรรม ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และ
- เงื่อนไขการดำเนินชีวิต ให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ

เงื่อนไขหลักวิชา-ความรู้

นำหลักวิชาและความรู้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ทั้งในชั้นวางแผนและชั้นปฏิบัติงาน ด้วยความรอบรู้ ความรอบคอบและระมัดระวังอย่างยิ่ง

การจัดการความรู้ในเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อมูล (Data)	สารสนเทศ (Information)	ความรู้ (Knowledge)	ปัญญา (Wisdom)
- ข้อเท็จจริงใช้ในการ สืบค้นความจริงหรือใน การคำนวณ - ยังไม่ผ่านการวิเคราะห์	- ข่าวสาร - ข้อมูลที่ถูกจัดรูปเพื่อ การแสดงหรือการชี้แจง - นำไปวิเคราะห์และ คำนวณ	- สารสนเทศที่ผ่านการ ถอดความ - ข้อมูลที่ถูกจดจำในรูป ของประสบการณ์ - ผ่านกระบวนการคิด และเข้าใจ	- ความรู้ที่ถูกต้องตาม จริง - ปราศจากอคติและ ความคิดเห็น - มีความเที่ยงตรง ไม่เปลี่ยนแปลงตาม กาลเวลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

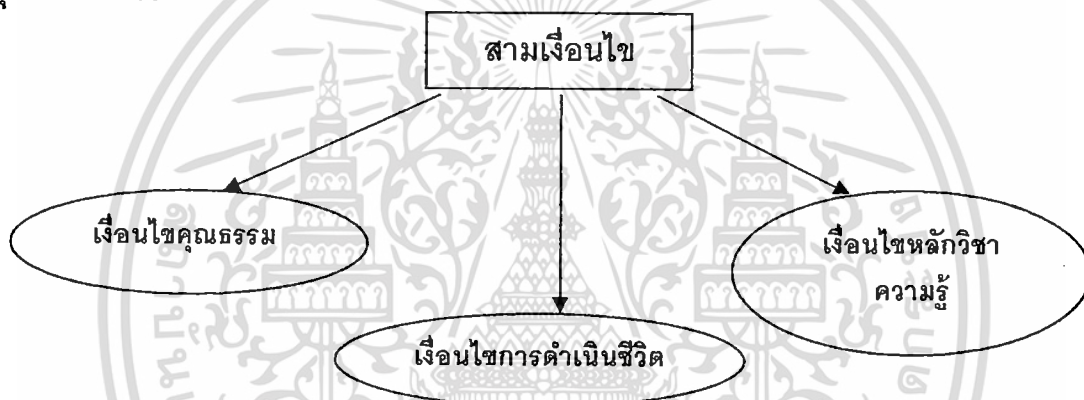
เงื่อนไขคุณธรรม

เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจ (ครอบครัว การศึกษา ศาสนา ฯลฯ)
 แก่ทุกคนในชาติ
 ให้มีคุณธรรม (ยึดมั่นในความดี – ความจริง – ความงาม)
 “ชื่อสัตย์ สุจริต”

เงื่อนไขการดำเนินชีวิต

อดทน มีความเพียร
 มีสติ
 ใช้ปัญญา
 มีความรอบคอบ

สรุปสามเงื่อนไข

ผลที่คาดว่าจะได้รับการปฏิบัติตามแนวทาง “เศรษฐกิจพอเพียง”

เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ผลการปฏิบัติตามแนวทาง “เศรษฐกิจพอเพียง”

ชีวิต – หน้าที่การงาน เกิด “สมดุล”

บุคคล – ครอบครัว – องค์กร – ชุมชน – ประเทศชาติ พร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง

ประเวศ วะสี, (2542) กล่าวถึง เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พอเพียงในอย่างน้อย 7 ประการด้วยกัน คือ

1. พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน
2. จิตใจพอเพียง ทำให้รักและเอื้ออาทรคนอื่นได้ คนที่ไม่พอจะรักคนอื่นไม่เป็น และทำลายมาก
3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อม ทำให้ยังชีพและทำมาหากินได้

เช่น การทำเกษตรผสมผสาน ซึ่งได้ทั้งอาหารได้ทั้งสิ่งแวดล้อม และได้ทั้งเงิน

4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง การรวมตัวกันเป็นชุมชนที่เข้มแข็งจะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม

5. ปัญญาพอเพียง มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติและปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง

6. อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง วัฒนธรรมหมายถึงวิถีชีวิตของกลุ่มที่สัมพันธ์อยู่กับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ดังนั้นเศรษฐกิจจึงควรสัมพันธ์และเติบโตขึ้นจากฐานทางวัฒนธรรมจึงจะมั่นคง

7. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ใช่ชู้ววาบ เดียวจนเดียวรวยแบบกระทันหัน เดียวตงงานไม่มีกิน ไม่มีใช้ ถ้าเป็นแบบนี้ประชาชนยุคทองไม่ไหวต่อความผันผวนที่เร็วเกิน จึงสุขภาพจิตเสีย เครียด เพี้ยนรุนแรงฆ่าตัวตาย ตีดยา เศรษฐกิจที่มั่นคงพอเพียงจึงทำให้สุขภาพจิตดี

มูลนิธิชัยพัฒนา (Retrieve From www.chaipat.or.th) กล่าวถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์เศรษฐกิจพอเพียง อาจยึดหลักสำคัญของความพอเพียงได้ 5 ประการ คือ

1. ความพอดีด้านจิตใจความพอดีด้านจิตใจ: ต้องเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้มีจิตสำนึกที่ดีเอื้ออาทร ประณีประนอม นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวม
2. ความพอดีด้านสังคม: ต้องมีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน รู้จักผืนกกำลัง มีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากฐานรากที่มั่นคงและแข็งแรง
3. ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด
4. ความพอดีด้านเทคโนโลยี: รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านและสอดคล้องต่อสภาพแวดล้อม
5. ความพอดีด้านเศรษฐกิจ: เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ดำรงชีวิตอย่างพอควร พออยู่ พอกินตามอัตภาพและฐานะของตน

คณะกรรมการสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ, (2546) กล่าวถึง เศรษฐกิจพอเพียง โดยอาศัยหลักสำคัญของความพอเพียงได้ คือ การพึ่งตนเองได้อย่างพอเพียง เป็นสิ่งเดียวกับภูมิปัญญาไทย และเป็นการประยุกต์ศาสนาเข้ามาในระบบเศรษฐกิจซึ่งเป็นเรื่องจิตวิญญาณของคนในประเทศ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจที่เน้นการพึ่งตนเองเป็นเรื่องของเศรษฐกิจชุมชน เป็นเรื่องเศรษฐกิจของคนส่วนใหญ่ของประเทศ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องความพอดี

1. กลุ่มที่คิดตรงกลาง มีความเห็นว่า เศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบที่สำคัญสามส่วน คือ ความพอดี ความเสี่ยง และการพึ่งตนเอง โดยที่องค์ประกอบทั้งหมดเกี่ยวข้องกันทั้งสามส่วนจะขาดส่วนหนึ่งส่วนใดไม่ได้
2. กลุ่มที่อธิบายว่า สอดคล้องกับเศรษฐศาสตร์กระแสหลักเห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียง ก็คือ การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายใต้ข้อจำกัดของรายได้ อีกแนวคิดหนึ่งคือ แนวคิดในการบริหารความเสี่ยงโดยมีการกระจายความเสี่ยงอย่างสมดุล ทั้งนี้เพราะจะต้องคำนึงถึงการแลกเปลี่ยนกับประสิทธิภาพ
3. ความคิดที่เป็นประโยชน์อื่นๆ เศรษฐกิจพอเพียงความจริงควรพิจารณาในฐานะข้อคิดที่จะดำเนินชีวิตและดำเนินการพัฒนาประเทศ ว่าควรจะเป็นไปในทิศทางใดจึงจะเกิดความเป็นปึกแผ่น เพื่อให้ประเทศไทยมีความเป็นอยู่บนพื้นฐานที่ควรจะได้รับตามศักยภาพของประชาชนและทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ ซึ่งต้องพิจารณาตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน ไปจนถึงประเทศ

จะเห็นได้ว่าความแตกต่างของการให้ความหมายเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ต่างกันระกว่าง 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มที่อธิบายว่า เนื้อแนวคิดของวิชาเศรษฐศาสตร์ คือ กลุ่มที่ใช้ความหมายที่พระองค์ทรงอธิบายไว้ว่า พอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภ อย่างมาก และต้องไม่เบียดเบียนที่ผู้อื่น
2. กลุ่มที่อธิบายว่า สอดคล้องกับเศรษฐศาสตร์กระแสหลักนั้น จะใช้คำจำกัดความที่สั้นกว่า

คือ พอประมาณ และมีเหตุผล และเหตุผลที่สำคัญ ก็คือ การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) เพื่อให้เกิดสถานการณ์ที่ดีที่สุด

สมพร เทพสิทธา, (2546) กล่าวถึง เศรษฐกิจพอเพียงว่า เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริอยู่เหนือกว่าเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของตะวันตก ซึ่งเกี่ยวกับวัตถุที่เป็นรูปธรรม เช่น เงิน ทรัพย์สิน กำไร ไม่เกี่ยวกับจิตใจซึ่งเป็นนามธรรม แต่เศรษฐกิจพอเพียงมีขอบเขตกว้างขวางกว่าเศรษฐกิจนายทุนหรือเศรษฐกิจธุรกิจ เพราะครอบคลุมถึง 4 ด้าน คือ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านจิตใจ มิติด้านสังคม และมิติด้านวัฒนธรรม ดังนี้

1. มิติด้านเศรษฐกิจ คือ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกิน ให้ความความยั่งยืนหมั่นเพียรประกอบสัมมาอาชีพ เพื่อให้พึ่งตนเองได้ ให้พ้นจากความยากจน ปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ
2. มิติด้านจิตใจ คือ เศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นจิตใจที่รู้จักพอ คือ พอดี พอประมาณและพอใจ ในสิ่งที่มี ยินดีในสิ่งที่ได้ ไม่โลภ เศรษฐกิจพอเพียงจะต้องเริ่มที่ตัวเอง โดยสร้างรากฐานทางจิตใจที่มั่นคง โดยเริ่มจากใจที่รู้จักพอ เป็นการปฏิบัติทางสายกลาง
3. มิติด้านสังคม คือ เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดสังคมที่มีความสุขสงบ มีเมตตาเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ มุ่งให้เกิดความสามัคคีร่วมกัน เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้โดยปราศจากการเบียดเบียนกัน การเอาเปรียบกัน การมุ่งร้ายทำลายกัน
4. มิติด้านวัฒนธรรม คือ เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตที่ประหยัด อดออม มีชีวิตเรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ไม่ตกเป็นทางวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ซึ่งทำให้เกิดการเป็นหนี้สิน เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นปัญหาสังคมที่ร้ายแรง

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2547) กล่าว เศรษฐกิจพอเพียง คือ เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองได้ ให้ความพอเพียงในตนเอง อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนให้ดีเสียก่อน คือ ตั้งตัวให้พอกินพอใช้ เพื่อที่จะสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้นต่อไป ทำให้มองเห็นบทบาทและความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1. เป็นแนวคิดที่มุ่งให้เกิดการพึ่งตนเองเป็นหลัก เน้นการใช้ศักยภาพของคนสะอาดแสงหาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด เพื่อให้ชีวิตของตนเอง ครอบครัวและชุมชนอยู่รอด
 2. ทำให้เกิดความเข้มแข็งในจิตใจ โดยยึดหลักการพึ่งตนเอง ทางพุทธศาสนาเมื่อพึ่งตนเองได้แล้วก็ทำให้จิตใจสงบ เข้มแข็ง ไม่วิตกกังวล
 3. เกิดความร่วมมือ ร่วมใจ สัมครสมานสามัคคีภายในชุมชนเดียวกัน
 4. แก้ปัญหาเศรษฐกิจได้ในระดับหนึ่ง กล่าว คือ ถ้าพอมีพอกินแล้วก็จะทำให้ลดปัญหาความยากจนได้
- สำหรับผู้อยู่นอกภาคเกษตรนั้นเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำมาใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตได้ เพราะเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญา เป็นแนวปฏิบัติตนไม่ว่าจะอยู่ในกิจกรรม หรืออาชีพใด ก็ต้องยึดวิถีชีวิตไทยอยู่แต่พอดี อย่างพุ่มเฟือย อย่างไร้ประโยชน์ อย่างยึดวัตถุเป็นที่ตั้ง ยึดเส้นทางสายกลาง อยู่กินตามฐานะ ใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิต เจริญเติบโตแบบค่อยเป็นค่อยไป อย่าใช้หลักการลงทุนเชิงการพนันซึ่งตั้งอยู่บนความเสี่ยง ตั้งอยู่บนหลักของ “รู้ รัก สามัคคี” ใช้สติปัญญาปกป้องตนเองไม่ให้หลงกระแสโลกาภิวัตน์ โดยไม่ไม่รู้ถึงเหตุและผลตามสภาพแวดล้อมของไทย ให้รู้จักแยกแยะสิ่งดี สิ่งเลว สิ่งที่เป็นประโยชน์ตามสภาพความเป็นจริงของบ้านเมืองของเราเป็นที่ตั้ง ให้ความรัก ความเมตตา ที่จะช่วยเหลือสังคมให้รอดพ้นจากภัยพิบัติและรวมพลังกันด้วยความสามัคคีเป็นหมู่เหล่า ขจัดข้อขัดแย้งไปสู่ความประนีประนอม รักษาผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2547) และมูลนิธิชัยพัฒนา (Retrieve from HYPERLINK <http://www.chaipat.or.th/journal/aug99/thai/self.html> <http://www.chaipat.or.th/journal/aug99/thai/self.html>) ได้กล่าวถึงแนวการปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

1. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพอย่างจริงจัง ดังพระราชดำรัสว่า

“ความเป็นอยู่ที่ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง”

2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังพระราชดำรัสที่ว่า

“ความเจริญของคนทั้งหลายย่อมเกิดมาจาก การประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชีพ ของตน เป็นหลักสำคัญ”

3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในทางการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงดังอดีต ซึ่งมีพระราชดำรัสเรื่องนี้ว่า

“ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึงความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วย ความเป็นธรรมทั้งในเจตนา และการกระทำ ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่ง เบียดบังมาจากผู้อื่น”

4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางในชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากครั้งนี้ โดยต้องขวนขวาย ใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ พระราชดำรัสตอนหนึ่งที่ทำให้ความชัดเจนว่า

“การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้ และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้เพื่อตนเอง เพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้า ที่มีความสุข พอมีพอกินเป็นขั้นหนึ่ง และขั้นต่อไป ก็คือให้มีเกียรติว่ายืนได้ด้วยตัวเอง”

5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ตัดละสิ่งยั่วยุกิเลสให้หมดสิ้นไป ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้ เพราะยังมีบุคคลจำนวนมิใช่น้อยที่ดำเนินการโดยปราศจากละเอียดอ่อนต่อแผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชโอวาทว่า

“พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัว ทำลายผู้อื่น พยายามลด พยายามลด ความชั่วที่ตัวเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตัวอยู่เสมอ พยายามรักษา และเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้น ให้กองงามสมบูรณ์ขึ้น”

ทรงย้ำเน้นว่าคำสำคัญที่สุดคือ คำว่า “พอ” ต้องสร้างความพอที่สมเหตุสมผลให้กับตัวเองให้ได้และเราก็จะพบกับความสุข

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ อ้างถึงใน สมพร เทพสิทธิ (2546) ได้สนับสนุนให้ประชาชนใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ประชาชนใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตน ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับชาติ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมี เหตุผล เศรษฐกิจพอเพียง และชีวิตที่พอเพียงเกิดได้เพราะใจที่พอเพียง

2. เศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคล คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน กำหนดความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพ ที่สำคัญคือไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่พันธนาการอยู่กับสิ่งใด

3. เศรษฐกิจพอเพียงระดับครอบครัว คือ การพอมีพอกิน ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ผิดเคียงนัก

4. เศรษฐกิจพอเพียงระดับชุมชน คือ การที่ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ ประชาชนมีการรวมกลุ่มในด้านเศรษฐกิจ เช่น สหกรณ์ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพต่างๆ มีการพัฒนาชุมชนอย่างสมดุลและผสมผสานทั้งทางด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจและด้านจิตใจ

5. เศรษฐกิจพอเพียงระดับชาติ จะต้องมีการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจทุกระดับให้มีจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริตและให้ความรู้ที่ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา ความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้อย่างดี

6. ใช้ศาสนธรรมสนับสนุนเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัวดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน โดยเป็นผู้มีสติที่มั่นคงและปัญญาที่เฉียบแหลม อยู่เสมอ เพื่อให้เป็นผู้ไม่ประมาทในที่ทั้งปวง

7. ส่งเสริมการเกษตรตามทฤษฎีใหม่ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยการแบ่งใช้ที่ดินอย่างจำกัดหรือแบ่งเป็นสัดส่วน เพื่อใช้ขุดสระเก็บกักน้ำ ปลูกข้าว ปลูกผักผลไม้ ไม้ยืนต้น ที่อยู่อาศัย

8. ส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นและรายจ่ายน้อยลง การเพิ่มรายได้ อาจทำได้โดยการส่งเสริมอาชีพหลัก อาชีพรอง อาชีพเสริม โดยการใช้เทคโนโลยีพื้นฐานหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสม การลดรายจ่ายอาจทำได้โดยการลด ละ เลิกอบายมุข

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2546) กล่าวว่า ต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยต้องมีพื้นฐาน 3 ประการ ดังนี้

1. สำนึกในคุณธรรมและมีความซื่อสัตย์สุจริต เพราะฉะนั้นถ้าเป็นบริษัทที่ซึ๊ง หนีภาษี โยกเงินผ่านบัญชี แล้วบอกว่าฉันเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แล้วทำไมฉันถูกจับไม่ถูกต้องเพราะไม่มีพื้นฐานที่พระองค์ท่านกำหนดไว้เป็นเงื่อนไขก่อน คือ ต้องสำนึกในคุณธรรมและมีความซื่อสัตย์

2. ต้องมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ต้องมีความรอบรู้ในทุกเรื่องที่ดีตัดสินใจ อันนี้คือ หลักวิชา

3. ต้องดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีความเพียร สติปัญญาและความรอบคอบ

1.3 การดำเนินตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.3.1 ระดับปัจเจกบุคคล

1) ลุงจวบ ผลเกิด ประชาชนบ้านอาวุโส

ลุงจวบอายุ 67 ปี อยู่ตำบลโพธิ์ไทรงาม กิ่งอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร โดยเริ่มต้นครอบครัวได้เข้ามาจากอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก แล้วย้ายมาอยู่ที่ตำบลโพธิ์ไทรงาม มาทำงานรับจ้างทำได้ระยะหนึ่งนายจ้างต้องการขายที่ให้กับลูกจ้างจึงได้รวมกลุ่มกับเพื่อนๆ ซื้อที่ดินแบ่งกันได้ที่ทำกินคนละ 6 งาน ตอนแรกไม่รู้ว่าจะทำอะไรกับที่ดินผืนนี้เพราะที่ดินมีขนาดเล็ก ในปี 2538 ได้ทดลองทำเกษตรแบบผสมผสานในพื้นที่ของตนเองในช่วงแรกได้ปลูกผักนานาชนิดขายเพื่อนำเงินมาเป็นทุน เมื่อได้รับทุนมาแล้วก็เริ่มปลูกพืชผลกินได้ เช่น ส้มโอ ส้มเขียวหวาน ฝรั่ง ละมุด สละ ทับทิม นอกจากนั้นยังขุดบ่อเลี้ยงปลาควบคู่ไปด้วย โดยการปลูกพืชให้ได้ผลดีต้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รู้จักวิเคราะห์ดินว่าที่ดินส่วนไหนเหมาะกับการปลูกพืชชนิดใดและมีเทคนิคในการขุดหลุมปลูกพืชผล รวมถึงเทคนิคการทำกับดักแมลงวันทองด้วย ซึ่งลุงจวบได้รับความสำเร็จเป็นอย่างดีในการทำเกษตรแบบผสมผสานและปลอดภัยและมี พื้นที่ขนาดเล็ก ทำให้คนมาศึกษาเรียนรู้และดูงานที่บ้านเป็นประจำ บ้านของลุงจวบถูกตั้งให้เป็น “ศูนย์การเรียนรู้การทำเกษตรกรรมแบบผสมผสานและปลอดภัยในพื้นที่ขนาดเล็ก” และผลการทำงาหนักลุงจวบก็ได้รับยกย่องให้เป็นปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ทรงคุณค่าแห่งสังคมเกษตรไทย นอกจากนั้นลุงจวบบอกว่าทุกวันนี้มีความสุข ไม่ต้องมีหนี้สิน มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง และขอใช้ชีวิตอยู่อย่างพอเพียงและชีวิตที่เหลืออยู่ ขอทำงานให้กับแผ่นดินเกิด (สมพร เทพสิทธา, 2546)

2) นางสาวทิพย์รำไพ ธรรมมังกุญ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์

ทิพย์รำไพเป็นนักเรียนทุนระยะยาวของผู้มีอัจฉริยภาพทางวิทยาศาสตร์ ทุนตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนปลายถึงระดับปริญญาเอกในโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติของกระทรวงวิทยาศาสตร์ เป็น 1 ใน 3 คนที่ได้รับทุนของประเทศ เป็นผู้มีความประหยัด มัธยัสถ์ อดทน ทำรายรับรายจ่ายของตนเอง รู้จักประมาณตนในการใช้จ่าย ใช้อุปกรณ์การเรียนและเสื้อผ้าเครื่องใช้ที่ตกทอดกันมาที่ยังมีสภาพใช้งานได้โดยไม่อายที่จะใช้ของเก่า มีอุปกรณ์ของใช้เพียงแค่มือใช้ ไม่ฟุ่มเฟือย เป็นลูกที่ไม่เรียกร้องให้พ่อแม่ซื้อของที่เป็นเทคโนโลยีส่วนตัวให้ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ ทีวี วิหุ เป็นต้น ไม่เป็นผู้ที่หลงกับสังคมวัยรุ่นยุคใหม่ทั้งพฤติกรรมแต่งกาย การเที่ยวกลางคืนและยาเสพติด มีความจงรักภักดีในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และสมควรเป็นตัวอย่างและแบบฉบับที่ดีของเยาวชนทั่วไปในฐานะเป็นผู้ดำเนินชีวิตที่พอเพียง (สมพร เทพสิทธา, 2546)

1.3.2 ระดับชุมชน

1) ชุมชนคอยรุดตักกวา(ลำไทร) หนองจอก กรุงเทพมหานคร

ชุมชนคอยรุดตักกวา (ลำไทร) เป็นชุมชนที่มีหลักศาสนาอิสลามเป็นเครื่องนำทางชีวิต ทำให้สามารถรักษารูปแบบการดำเนินชีวิตที่สงบสุขและเรียบง่ายตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงไว้ได้ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมรอบข้างจากการรุกเข้ามาของสังคมเมือง พร้อมกันนั้นชุมชนได้นำทรัพยากรในชุมชนซึ่งถือว่าเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญและทำให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่แบบพึ่งตนเองได้โดยประกอบด้วยทุนหลายๆ ด้าน เช่น การสร้างความรู้เพื่อให้พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง และ สร้างระบบสวัสดิการเพื่อให้มีภูมิคุ้มกันที่ดี เป็นต้น

2) ชุมชนบ้านร่องกาศภาคใต้ จ.แพร่

เป็นตัวอย่างหนึ่งของชุมชนที่มุ่งแก้ปัญหาชุมชนด้วยการสร้างกระบวนการเรียนรู้บนพื้นฐานของพระพุทธศาสนา (หลักพระพุทธธรรมจ ก่อเกิดคน (แกนนำ) งาน (กิจกรรม) และการพัฒนาจิตใจ (ศีลธรรม) ตามมา อันเป็นกระบวนการพัฒนาบนฐานพุทธธรรม และสืบทอดประเพณี วัฒนธรรมที่เป็นฐานรากของวิถีชีวิตชุมชนไปยังคนรุ่นหลัง ซึ่งเป็นแนวคิดการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3) ชุมชนบ้านหนองกลางดง จ.ประจวบคีรีขันธ์

ชุมชนบ้านหนองกลางดง สร้างชุมชนจากที่เคยต่างคนต่างอยู่ และเต็มไปด้วยปัญหายาเสพติด มาสู่การร่วมแรงร่วมมือนอกกันสร้างสรรค์ชุมชน จนกลายเป็นหมู่บ้านตัวอย่าง อาศัยหลักเหตุผลตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยการค้นหาตัวเองด้วยเครื่องมือที่เรียกว่า แผนแม่บทชุมชน จนได้ข้อมูลที่แท้จริงทำให้สมาชิกได้รับรู้สถานการณ์ที่พวกเขา กำลังเผชิญอยู่อย่างรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาหนี้สิน รายจ่ายที่เกินตัว จนเป็นที่มาของกลุ่มออม

ทรัพย์ ร้านค้าชุมชน ปิ่นน้ำมันชุมชนและโรงกวนสับปะรด และมีความพยายามในการผลักดันให้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเผยแพร่หลายเข้าไปสู่ครัวเรือนเพิ่มขึ้น

4) ชุมชนม่วงหวาน-โคกเจริญ จ.บุรีรัมย์

ชุมชนบ้านม่วงหวาน-โคกเจริญ เป็นชุมชนที่มีวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขา หรือชาวไทยส่วย เป็นทุนทางสังคมที่สำคัญ การมีประเพณีต่างๆ เป็นสายใยเชื่อมโยงให้คนในชุมชนมีความรักและความสามัคคีกัน และเป็นเสมือนกลไกในการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง โดยชุมชนมีกิจกรรมส่งเสริมให้ชาวบ้านสามารถดำเนินชีวิตตามวิถีที่พอเพียงได้ ดังตัวอย่างกิจกรรม

- กิจกรรมการออมเพื่อการพึ่งตนเองและสร้างภูมิคุ้มกัน
- ร้านค้าชุมชนเพื่อการเรียนรู้และการจัดการร่วมกัน
- โรงสีชุมชน การผลิตร่วมกันเพื่อลดรายจ่ายเพิ่มรายได้
- สวัสดิการชุมชน

5) บ้านวังลุ่ม จ.ระนอง

บ้านวังลุ่ม เป็นชุมชนที่มีพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ นับเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญ จุดเด่นของชุมชนแห่งนี้คือการสืบทอดวิถีชีวิตแบบพอเพียงมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ชาวบ้านทำอะไรก็จะอาศัยการร่วมแรงร่วมใจ แม้จะประสบภัยธรรมชาติอย่างรุนแรง แต่ชุมชนก็ยังคงยึดมั่นในการพึ่งตนเองและพึ่งพากันเองอย่างเหนียวแน่น ชุมชนวังลุ่มมีกิจกรรมกลุ่มอาชีพที่หลากหลายโดยทุกกลุ่มล้วนมีพื้นฐานเพื่อการพึ่งตนเองเป็นสำคัญ เช่น กลุ่มเลี้ยงวัว การปลูกผักปลอดสารพิษ ไม้กวาดดอกอ้อ ตลาดกลางหมู่บ้าน กิจกรรมปลูกป่าชุมชน และการท่องเที่ยวชุมชน เป็นต้น

1.3.3 ระดับโรงเรียน

1) กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและสังคมแห่งชาติ และศูนย์เศรษฐกิจพอเพียง สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ มีการสรรหาโรงเรียนในภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศที่มี ศักยภาพมากพอที่จะเป็นโรงเรียนต้นแบบในการส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ให้มีโอกาสเรียนรู้จากภาคปฏิบัติจนสามารถนำหลักปรัชญาฯไปใช้เป็นวิถีปฏิบัติ ซึ่งโรงเรียนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงมีทั้งหมด 8 โรงเรียน ดังนี้

- 1.1 โรงเรียนเทศบาลวัดจามเทวี ลำพูน
- 1.2 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย เพชรบูรณ์
- 1.3 โรงเรียนจุฬารามราชวิทยาลัย เพชรบุรี
- 1.4 โรงเรียนบ้านเหล่ากทุ่งสว่าง ขอนแก่น
- 1.5 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ระนอง
- 1.6 โรงเรียนมกุฎเมืองราชวิทยาลัย ระยอง
- 1.7 โรงเรียนบ้านกุดเชียงหมี ยโสธร
- 1.8 โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช

2) โครงการโรงเรียนแกนนำเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั่วประเทศ จำนวน 312 โรงเรียน เพื่อเป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสทรงมีพระชนมายุครบ 72 พรรษา เพื่อให้การดำเนินงานโครงการนี้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงกำหนดกรอบงานและเกณฑ์ในการคัดเลือก โรงเรียนแกนนำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เป็นโรงเรียนที่มีพื้นที่รวมทั้งแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอย่างน้อย 7 ไร่ เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมและสามารถที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องทฤษฎีใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความกระตือรือร้น รับผิดชอบสูง ร่วมกับชุมชนในการจัดกิจกรรมได้อย่างดี แกนนำชุมชนเข้มแข็งหรือมีปราชญ์ชาวบ้าน และสำหรับปี 2543 จะมีการขยายผลอันเป็นการดำเนินการในโรงเรียนที่เหมาะสมเพิ่มขึ้นเพื่อให้นักเรียนนำแนวคิดสู่พ่อแม่ และยึดถือเป็นแนวทางการดำรงชีวิตประจำวัน

ตอนที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กาญจนา บุญเรือง (2542) การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมมนต์ศันด้านเศรษฐกิจแบบพอเพียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้หลักสูตรแบบมนต์ศันและวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยการวิจัยเชิงทดลอง มีการดำเนินการ 3 การขั้นตอน คือ การสร้างโปรแกรมส่งเสริมมนต์ศันด้านเศรษฐกิจพอเพียง การทดลองใช้โปรแกรม และการปรับปรุงโปรแกรม กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2542 โรงเรียนหนองกงศรีวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนมนต์ศันด้านเศรษฐกิจแบบพอเพียงของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในระบับเหมาะสม

กังสดาล อยู่เย็น (2544) ศึกษาพลวัตชุมชนบ้านเป็ดในภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของชุมชนในด้านเศรษฐกิจ โดยศึกษาลักษณะและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน โดยการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลกับ กลุ่มประกอบอาชีพหลายประเภทจำนวน 39 ครัวเรือน ผลการศึกษาพบว่า พัฒนาการด้านเศรษฐกิจชุมชนบ้านเป็ดในเริ่มจากระบบเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมที่ผลิตเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือนเป็นรูปแบบการผลิตเพื่อขาย ซึ่งเริ่มจากการปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ยางพารา เงาะ ทุเรียน เป็นต้น ลักษณะกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่แสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของชาวบ้านเป็ดใน คือ รูปแบบการผลิตที่มีการนำแนวเกษตรทางเลือกเข้ามาปฏิบัติหรือแนวทางการปฏิบัติที่ใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่าอย่างระมัดระวัง มีการบริโภคที่เรียบง่าย ประหยัด ใส่ใจกับสุขภาพและสิ่งแวดล้อม มีการแบ่งปันผลผลิตให้แก่ญาติพี่น้อง และชุมชน โดยมีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อลักษณะเศรษฐกิจพอเพียง คือ ผู้นำ กระบวนการเรียนรู้ กลุ่ม องค์กรและการมีส่วนร่วมของประชาชน เศรษฐกิจกับภาวะหนี้สินและหน่วยงานจากภายนอกชุมชน

กীরติวัฒน์ อักเส (2543) การดำเนินงานตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น: กรณีศึกษาโรงเรียนห้วยชัน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียงและเพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนบ้านห้วยชัน โดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพหลายวิธี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินโครงการโรงเรียนบ้านห้วยชันมีโครงการ 3 โครงการ คือ โครงการกิจกรรมสหกรณ์แบบครบวงจร โครงการเกษตรพอเพียงประกอบด้วย 8 โครงการย่อย และโครงการอาหารกลางวันเต็มรูปและปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนคือ สภาพทางภูมิศาสตร์ของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีความมุ่งมั่นในการทำงาน ชยันและมีมนุษยสัมพันธ์ดี ครูทุกคนในโรงเรียนเอาใจใส่ในการทำหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมาย นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานหน้าที่ กรรมการโรงเรียนให้ความร่วมมือทางโรงเรียนในการพัฒนาโรงเรียน และโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งหน่วยงานราชการและเอกชนทั้งทางวิชาการและเอกชน

ชัยรินทร์ ชัยวิสิทธิ์ (2542) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเสริมค่านิยมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียนและชุมชนด้วยโครงการอาชีพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้การวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาและติดตามผล การสร้างเสริมค่านิยมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนและชุมชนในการดำเนินโครงการอาชีพที่ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย จำนวน 54 คน ผลการวิจัยพบว่า หลังจากการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ โดยผู้วิจัยต้องร่วมส่งเสริมในลักษณะการนิเทศโครงการ พยายามให้นักเรียนทำโครงการ ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยที่นักเรียนจะได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง พี่น้อง ญาติ เพื่อนบ้านและหน่วยงานในชุมชน เมื่อทุกคนมีส่วนร่วมในการทำโครงการอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นบันไดก็จะเกิดเป็นค่านิยมปฏิบัติต่อไปในที่สุด และพบว่าส่วนใหญ่มีความพึงพอใจที่นักเรียนได้นำเอาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในโครงการ เนื่องจากเป็นการเรียนรู้อาชีพด้วยตนเอง

ดารณี รักษ์ดี (2540) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่ออาชีพในชุมชนชนบทพึ่งตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่ออาชีพในชุมชนชนบทพึ่งตนเองและเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่ออาชีพในชุมชนชนบทพึ่งตนเอง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ประเภทกรณีศึกษาหลายพื้นที่ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนชนบทพึ่งตนเองมีองค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง ซึ่งมีส่วนสำคัญในการทำการศึกษาระดับพื้นฐานเพื่ออาชีพที่เกิดจากกระบวนการการเรียนรู้ในวิถีชีวิตมีบทบาทมากกว่าการศึกษาตามแนวระบบโรงเรียน การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่ออาชีพที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ในวิถีอาชีพมีรูปแบบการศึกษาที่ชุมชนเป็นฐาน ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาแบบนี้ คือ ผู้ให้ความรู้ซึ่งเป็นผู้นำชุมชนต้องมีทักษะและความสามารถในการสร้างเครือข่ายด้านอาชีพ คนในชุมชนมีความศรัทธาในผู้ให้ความรู้และชุมชนมีการรวมกลุ่มกันโดยมีเป้าหมายในการพึ่งตนเอง และการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่ออาชีพ ซึ่งมีโรงเรียนเป็นฐานความรู้จัดการศึกษาตามนโยบายและหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก ซึ่งปัจจัยสำคัญในการศึกษาตามระบบ คือ ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชนเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและอาชีพ ครูผู้สอนเน้นการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สามารถเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน นอกจากนี้ต้องมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและมีความสัมพันธ์ที่ดีภายในโรงเรียน

ทรงจิต พูลลาภ และคณะ (2547) การวิจัยและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในกระบวนการเส้นทางสายฝ้าย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพภูมิปัญญาและพัฒนาเครือข่ายกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้านในกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้าย รวมทั้งการสืบสานฟื้นฟูและการถ่ายทอดกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้าย ตั้งแต่การปลูก การปั่น การทอ การย้อม การแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายที่จะก่อให้เกิดการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนในแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่เชื่อมโยงกันเป็นกลุ่มก้อน และเป็นเครือข่ายการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้าย มีการพัฒนาแบบบูรณาการหลากหลายสาขาวิชาการพร้อมด้วยเสริมสร้างแนวนโยบายเศรษฐกิจระดับรากหญ้าที่นำไปสู่ยุทธศาสตร์การพัฒนาตามวาระแห่งชาติ ประเด็นการแก้ปัญหาความยากจน กระบวนการเส้นทางสายฝ้ายมิติแรก มีพื้นที่เป้าหมาย 14 จังหวัด เป็นพื้นที่แม่ข่าย 7 พื้นที่ คือ อุบลราชธานี มุกดาหาร สกลนคร ขอนแก่น ชัยภูมิ ลพบุรี และนครสวรรค์ เป็นพื้นที่เครือข่ายอีก 7 พื้นที่ คือ อ่างทอง ฉะเชิงเทรา กาฬสินธุ์ อุดรธานี เลย เพชรบูรณ์ อุทัยธานี และสระบุรี ในมิติที่สอง มิติที่สอง คือ การถ่ายทอดต่อสานกระบวนการผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้าย 6 ขั้นตอน คือ การปลูกฝ้าย การปั่นฝ้าย(ปั่นฝ้ายด้วยมือเป็นเส้นใย) การย้อมสี การทอเป็นผืนผ้า และการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายสู่ระบบตลาด ตามกระบวนการ RLDP Model ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการ R: Research พื้นที่ลุ่มน้ำโขง ซี มูล มีองค์ความรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้านครบทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ กระบวนการ L: Learning ได้เกิดเครือข่ายกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาผ้าฝ้ายกระจายครอบคลุมพื้นที่เส้นทางตามประชาคมเส้นทางสายฝ้ายลุ่มน้ำโขง ซี มูล เจ้าพระยา ป่าสัก ซึ่งเป็นเครือข่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประชาคมเพื่อการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาและกระบวนการผลิตให้เพิ่มขึ้นตอนของวงจรการผลิต กระบวนการ D: Development การพัฒนากระบวนการผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายให้เพิ่มขึ้นตอนของวงจรการผลิต ตั้งแต่การปลูก การปั่น การย้อมและการทอ การแปรรูปและการตลาดโดยการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายเส้นทางหรือเครือข่ายพื้นที่และเครือข่ายกระบวนการผลิต ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน กระบวนการ P: Product การนำผลิตภัณฑ์ที่เกินความต้องการของชุมชนท้องถิ่นออกสู่สาธารณชนเข้าสู่ระบบตลาดทั้งตลาด ระดับภูมิภาค ระดับชาติ และนานาชาติจนเกิดขบวนการเส้นทางสายฝ้าย สายใยชีวิต เศรษฐกิจชุมชนเผยแพร่ใน 2 มิติ คือ มิติทางสังคม และเศรษฐกิจ และมิติของกระบวนการพัฒนากระบวนการผลิตผ้าฝ้ายสู่ สาธารณชน

นาวิน จันทร์อับ ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวโน้มการดำเนินโครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ จังหวัดเพชรบูรณ์ในอนาคต (พ.ศ. 2543-2547) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินโครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ จังหวัดเพชรบูรณ์ในอนาคต (พ.ศ. 2543-2547) ผลการศึกษาพบว่าแนวโน้มการบริหารโครงการผู้เกี่ยวข้องมีความเห็นสอดคล้องกัน 4 กระทง และไม่เห็นสอดคล้อง 2 กระทง แนวโน้มเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและแนวโน้มเกี่ยวกับงบประมาณ มีความเห็นสอดคล้องกันทุกกระทง แนวโน้มเกี่ยวกับผลงานของโครงการที่มีต่อครู มีความเห็นสอดคล้องกัน 4 ไม่สอดคล้อง 1 กระทง แนวโน้มเกี่ยวกับผลงานของโครงการที่มีต่อนักเรียน มีความเห็นสอดคล้องกัน 5 ไม่สอดคล้อง 2 กระทง กระทง แนวโน้มเกี่ยวกับผลงานของโครงการที่มีต่อประชาชน มีความเห็นสอดคล้องกัน 3 ไม่สอดคล้อง 1 กระทง และแนวโน้มเกี่ยวกับผลกระทบของโครงการ มีความเห็นสอดคล้องกัน 3 ไม่สอดคล้อง 1 กระทง

นันทนา ชุตินพวิภา (2545) ผลการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ทักษะการจัดการสิ่งแวดล้อม และจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนพระมารดานิจจานุเคราะห์ เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร จำนวน 68 คน เป็นกลุ่มทดลองทั้งหมด โดยใช้แผนวิจัยแบบ One group Pretest Posttest Design ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมของนักเรียน ทักษะการจัดการสิ่งแวดล้อมและจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ประจักษ์ นาหนองตุม (2543) การศึกษาการดำเนินโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริโรงเรียนแกนนำโครงการเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของโรงเรียนแกนนำโครงการเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่นใน 3 ด้าน คือ ความพร้อม ด้านสภาพปัญหา และด้านผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ ไขกลุ่ม ตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 423 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 12 คน ครูผู้สอนจำนวน 190 คน นักการภารโรง จำนวน 12 คน กรรมการโรงเรียน 120 คน และนักเรียนจำนวน 89 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ด้านความพร้อมและสภาพปัญหา โรงเรียนมีความพร้อมด้านบุคลากร แต่มีปัญหาด้านชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนไม่ให้การยอมรับสนับสนุน ด้านงบประมาณได้รับการจัดสรรจากราชการน้อย ลำช้า มีปัญหาด้านการปฏิบัติ ผลการจัดกระบวนการเรียนรู้มีผลระดับมาก นักเรียนพึ่งตนเอง ชยัน อดทน สามัคคี มีการทำงานเป็นหมู่คณะ และดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้

พระมหาประทีป พรหมสิทธิ์ (2545) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์เชิงปรัชญาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาสังคมและเพื่อวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ โดยการตีความแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้วยปรัชญา สามสำนัก คือ ประสภการณ์นิยม ปฏิบัติการนิยม และธรรมชาตินิยม รวมทั้งนำพุทธธรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และพุทธเศรษฐศาสตร์มาวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงในที่สุด ผลการเรียนรู้พบว่า การศึกษาแนวเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) ในความหมายที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงพระราชทาน หมายถึง ความพอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภมากและไม่เบียดเบียนผู้อื่นหรือกล่าวอย่างย่อๆ ว่า คือ ความพอประมาณ และมีเหตุผล คือซื่อตรง และไม่เบียดเบียนผู้อื่น เศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นความพอประมาณ เน้นความสมควร ซึ่งมีรากฐานแนวคิดมาจากพระพุทธศาสนาในหัวข้อที่เรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทา หรือรู้จักกันทั่วไปว่า “ทางสายกลาง” ส่วนเป้าหมายการผลิตและการบริโภคในพุทธศาสนา ต้องการที่จะทำให้ระบบทั้งระบบดำเนินไปในลักษณะที่ยั่งยืน (Sustainable) โดยที่มนุษย์สามารถลดความทุกข์ และเข้าถึงความสุขในรพกับชั้นต่างๆ เป้าหมายสุดท้ายอยู่ที่นิพพาน ซึ่งเข้าถึงได้ด้วยปัญญา

พระมหาสิทธิพงษ์ สิทธิเมธี (สุดใจ)(2543) ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินผลทางเศรษฐกิจและสังคมในการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร ตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาลักษณะการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรและเพื่อประเมินการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ คือ เกษตรกรผู้เข้าโครงการในหมู่บ้านมงคลชัยพัฒนา (หมู่ 4) และหมู่บ้านโนนเตื่อ (หมู่ 5) ตำบลเขาหินพัฒนา จำนวน 28 ครัวเรือน ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่เข้าโครงการได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของตนเองในการปลูกพืช และผักต่างๆ ทั้งในอาชีพหลัก คือ ทำนา ทำไร่ หรือทำเกษตรผสมผสาน มีการผลิตเพื่อบริโภค เมื่อเหลือจึงนำขาย คุณค่าด้านจิตใจพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ในหลักการปฏิบัติตนเองตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงร้อยละ 67.86 มีความพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ 57.10 เกษตรกรที่ศึกษาร้อยละ 92.85 มีความเต็มใจที่จะปฏิบัติตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงไปได้ตลอดระยะยาวและพบว่าหลังเข้าโครงการเกษตรกรมีค่าใช้จ่ายลดน้อยลง และหลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีลักษณะกิจกรรมด้านสังคมในครัวเรือนอยู่ในระดับที่เท่าเดิม ถึงระดับที่ดีขึ้นกว่าเดิม

พัฒนภรณ์ ฉัตรวิโรจน์ (2545) ได้ศึกษาวิจัยบทบาทของครูในการส่งเสริมความรู้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล แนวคิด การสนับสนุนทางสังคม บทบาทของครูในการส่งเสริมความรู้ การสอนเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทของครูในการส่งเสริมความรู้เศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการส่งเสริมความรู้เศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลกับครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ จังหวัดขอนแก่น

ทรงชัย ดิยานนท์ (2542) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาทัศนคติของเกษตรกรในการสร้างความมั่นคงทางรายได้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กับกลุ่มเกษตรกรที่กู้ยืมเงินในวงเงินไม่เกิน 40,000 บาท จากธนาคารกสิกรไทย สาขาหล่มสัก จ.เพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรต้องซื้ออาหารมาบริโภคเนื่องจากผลิตเองได้น้อย ครอบครัวยุคใหม่รู้จักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงร้อยละ 69.7 โดยรับรู้จากโทรทัศน์ และไม่ได้รับการอบรมหรือดูงาน เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินทุนอย่างเพียงพอและในการทำเกษตรแบบผสมผสาน พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติได้น้อยในการปลูกพืชมากกว่า 1 อย่างทัศนคติเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการเกษตรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรต่อการสร้างความมั่นคงทางรายได้ของครอบครัว พบว่า การทำเกษตรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ครอบครัวมีรายได้เพียงพอในการชำระหนี้และทำให้สามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีการบริโภคอาหารที่ปราศจากสารเคมี เกษตรกรมีความพึงพอใจในชีวิตและในด้านการรวมกลุ่ม แม้ว่าจะมีความรู้และทัศนคติที่เห็นด้วย แต่การนำความรู้ไปปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นหน่วยงานของรัฐและเอกชนควรเข้าไปส่งเสริม

ทศนา แคมมณี (2546) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปลูกฝังเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่เด็กด้วยกิจกรรมการสอนตามหลักการเรียนรู้ด้านจิตสำนึก โดยได้พัฒนากิจกรรมการสอนเพื่อปลูกฝังค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียงขึ้น โดยอาศัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลักการเรียนรู้ด้านจิตพิสัยของบลูม โดยพัฒนากิจกรรมค่านิยมพอเพียง 4 ค่านิยม คือ ค่านิยมในการพึ่งตนเอง ค่านิยมการรู้จักประมาณตน หรือการรู้จักพอ ค่านิยมการรู้จักหาและใช้ความรู้ในการทำงาน ค่านิยมการมีความสามัคคีและการเห็นประโยชน์ส่วนรวม โดยใช้ กิจกรรม 8 กิจกรรม โดยทดลองใช้กับเด็กชั้นอนุบาล 3 ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นละ 20 คน ในโรงเรียน 2 โรงเรียนที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และสุโขทัย ซึ่งผลการทดลองพบว่า เด็กเกิดความตระหนักในความสำคัญและเกิดความเข้าใจค่านิยมที่สอน เนื่องจากคะแนนการทดลองกลุ่มทดลองทั้ง 2 โรงเรียนหลังการสอน มีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01

วินัย ประวันนา (2544) ทำวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบการดำเนินการและปัญหาการดำเนินการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น

โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินการและปัญหาการดำเนินการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น รวม 4 ด้าน คือ ด้านการใช้ประโยชน์จากดิน และน้ำ ด้านการเพาะปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ด้านการมีรายได้ระหว่างเรียน และด้านความร่วมมือของบุคลากร ตามความคิดเห็นของข้าราชการ จำนวน 225 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน ในโรงเรียนขนาดใหญ่ กลางและขนาดเล็ก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสำรวจจำนวน 23 ข้อ และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 40 ข้อ ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการดำเนินการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ รูปแบบที่ 1 การจัดกิจกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (ทฤษฎีใหม่) รูปแบบสำหรับโรงเรียนที่มีพื้นที่และแหล่งน้ำเพียงพอ จัดแบ่งเป็น 4 ส่วนตามทฤษฎีใหม่ และพื้นที่ทำนา มี 3 โรงเรียน รูปแบบที่ 2 การจัดกิจกรรมเกษตรทฤษฎีใหม่แบบผสมผสานตามสภาพท้องถิ่นเป็นรูปแบบสำหรับโรงเรียนที่ไม่มีพื้นที่ในการทำนา กิจกรรมสำคัญ คือ การปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ มีการแบ่งพื้นที่เป็น 4 ส่วน คือ ปลูกพืชสวนครัว ปลูกพืชสมุนไพร ไม้ดอกไม้ประดับ ปลูกไม้ยืนต้นและเลี้ยงสัตว์ มีทั้งหมด 9 โรงเรียน

วินัย สุปินะ ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ ของกรมพัฒนาชุมชนในจังหวัดน่าน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนและประธานกลุ่มกิจกรรมในจังหวัดน่าน เพื่อศึกษาทัศนคติและความคาดหวังของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนและประธานกลุ่ม กิจกรรมที่มีต่อโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ ของกรมพัฒนาชุมชนในจังหวัดน่าน และเพื่อเปรียบเทียบทัศนคติและความคาดหวังในผลการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนกับประธานกลุ่มกิจกรรม โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณกับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนและประธานกลุ่มกิจกรรม ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนและประธานกลุ่มกิจกรรมมีทัศนคติที่ดีต่อโครงการและมีความคาดหวังให้โครงการประสบความสำเร็จในระดับมากและจากการเปรียบเทียบทัศนคติพบว่าเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าประธานกลุ่มกิจกรรม

ศศิพร ปาณิกบุตร (2544) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของเกษตรกรในรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตในรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจระหว่างผู้ดำเนินชีวิตในรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่กับผู้ไม่ได้ดำเนินชีวิตในรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณกับกลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรในอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มไม่มีความแตกต่างกันมากนักในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการประกอบอาชีพ สมาชิกในครัวเรือน แต่มีความแตกต่างกันคือ กลุ่มที่ดำเนินชีวิตในรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ มีรายได้/รายจ่ายรวม จำนวนที่ดินถือครองมากกว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และยังพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา ขนาดครัวเรือน การเป็นสมาชิกของกลุ่มทางสังคม รายได้ รายจ่าย การถือครองที่ดิน การได้รับข่าวสาร และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมศักดิ์ ลาดี (2543) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยใช้วิธีเชิงปริมาณ กับกลุ่มตัวอย่างกับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้ปฏิบัติการสอน นักเรียน ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินโครงการในด้านการวางแผนงานวิชาการ โรงเรียนมีการเตรียมและแบ่งพื้นที่ปฏิบัติเกษตรทฤษฎีใหม่ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญโรงเรียนได้ดำเนินการตามหลักการ “ทฤษฎี” ด้านการจัดการเรียนการสอนได้จัดกิจกรรมเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงในเรื่องการผลิต สภาพปัญหาการดำเนินโครงการนั้นมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการจัดที่สอดคล้องกับงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียงและนโยบายปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

สมศรี จินะวงษ์ (2544) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้กิจกรรมทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ในชุมชนที่ใช้แนวทางการพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาแนวคิดการพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียงในอดีตและปัจจุบัน เพื่อวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้กิจกรรมทางเศรษฐกิจในชุมชนที่ใช้แนวทางการพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อวิเคราะห์การกระจายรายได้ที่เกิดขึ้นในการพัฒนาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การวิจัยเอกสารและการวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณ โดยการใช้กลุ่มตัวอย่าง 123 ครัวเรือน ในชุมชนบ้านสุขใจ จังหวัดกาฬสินธุ์ และจำนวน 49 ครัวเรือนในชุมชนพอเพียง จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า แนวคิดการพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียงในอดีตและปัจจุบันมีจุดร่วมและจุดต่าง คือ จุดร่วมที่เน้นคือการอยู่ร่วมกันแบบพออยู่ พอกิน การพึ่งตนเองและการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความสุขตามอัตภาพ ไม่เบียดเบียนและทำลายสิ่งแวดล้อม จุดต่างคือ ในสภาพปัจจุบันการผลิตเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการในการบริโภคของครัวเรือนและเพื่อค้าขาย การบริโภคเป็นไปเพื่อตอบสนองการดำรงชีวิตและคุณภาพชีวิต การแลกเปลี่ยนเป็นไปในทั้งระดับชุมชน ประเทศและระดับโลก การจัดสรรหรือแบ่งปันเป็นไปในระดับชุมชนและในระดับรัฐ กระบวนการเรียนรู้กิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยอาศัยปัจจัยทั้งภายในและภายนอก และปัจจัยสภาพแวดล้อม โดยมีลักษณะการเรียนรู้ในลักษณะปัจเจกบุคคลและในระดับกลุ่ม จากการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน เมื่อพิจารณารายได้ของชุมชนหลักจากชุมชนใช้การพัฒนาแนวเศรษฐกิจพอเพียงพบว่าการกระจายรายได้ของชุมชนดีขึ้น

สุทธิรักษ์ หงษ์สะมัดดี ศึกษาวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนระดับครัวเรือนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนแบบพอเพียง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครัวเรือนได้มีงานทำจากการมีเงินทุน มีงานทำ มีรายได้ตามแนวทางการเศรษฐกิจพอเพียง และมุ่งเน้นให้ครัวเรือนประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดหลักการในกระบวนการแบบเศรษฐกิจพึ่งตนเอง แนวปรัชญาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แนวคิดแบบเศรษฐกิจพอเพียง โดยทำการวิจัยเฉพาะหมู่บ้านที่ผ่านการดำเนินงานมาระยะหนึ่ง คือ ช่วงปี พ.ศ.2538-2540 ดำเนินการในพื้นที่ 12 เขตพัฒนาทั่วประเทศไทย เขตละ 3 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 36 จังหวัด ผลการวิจัยพบว่า ค่าความสัมพันธ์ในระดับต่างๆอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่ามีความสัมพันธ์ 3 ใน 4 ด้านในผลการดำเนินงานทางยุทธศาสตร์ คือ ด้านของการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐและเอกชน ด้านความพร้อมในการวางแผนจัดการของคณะกรรมการหมู่บ้านและด้านวางแผนจัดการหรือความรับผิดชอบการดูแล การดำเนินงานของ กข.คจ. ส่วนตัวแปรที่ไม่พบความสัมพันธ์กับคณะกรรมการด้านผลการดำเนินงาน คือ การมีส่วนร่วม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สุรางค์ลักษณ์ โรจน์พานิช ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับสถานสงเคราะห์ : กรณีศึกษา สถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนบ้านเบธานี อำเภอลำปาง จังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความรู้ ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์เกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อศึกษาทัศนคติของ เจ้าหน้าที่ในการนำแนวคิดนี้ไปปฏิบัติโดยใช้กรณีศึกษากับเด็กในสถานสงเคราะห์ อายุระหว่าง 11-25 ปี และ เจ้าหน้าที่สถานสงเคราะห์ อายุระหว่าง 30-50 ปี ซึ่งมีภูมิสำเนาแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า การนำแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียงนั้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้กับทุกเพศ ทุกวัย และระดับการศึกษา แต่พบว่ามีข้อจำกัดอยู่ บ้างในส่วนของการจัดวิธีการในการนำไปใช้

อรสุดา เจริญรัต (2546) ศึกษาวิจัยเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์การดำรงอยู่และการปรับตัวของเศรษฐกิจพอเพียงว่าภายใต้บริบท ทางสังคมที่เปลี่ยนผ่านจากสังคมประเพณีมาสู่สังคมทันสมัยนั้น โดยศึกษาในหมู่บ้านแห่งหนึ่งในเขตอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งผู้วิจัยให้ชื่อสมมติว่า หมู่บ้านพอเพียง หมู่บ้านนี้ประกอบด้วย 117 ครัวเรือน มีประชากร 543 เป็นชาวกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่เดิมและชาวพื้นราบที่ย้ายมาอยู่ใหม่จำนวนใกล้เคียงกัน โดยได้กำหนดนิยามและ ขอบเขตของเศรษฐกิจพอเพียงว่าประกอบด้วยกิจกรรมทางเศรษฐกิจ 4 ประการ คือ การผลิต การบริโภค และการ แลกเปลี่ยนและการจัดสรรผลผลิต ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า เงื่อนไขสำคัญที่สุดของการดำรงอยู่และการปรับตัวของ เศรษฐกิจพอเพียง การที่ชุมชนหรือหมู่บ้านยังคงมีอำนาจในการควบคุมดูแลจัดการทรัพยากรต่างๆ ของตนเอง อำนาจดังกล่าวนี้เป็นรากฐานสำคัญที่นำไปสู่การสร้างและพัฒนาระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพสำหรับการ ดำรงชีวิตด้านต่างๆ ในระบบบรรทัดฐานที่ปรากฏอยู่ในจารีตประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ หรือพิธีกรรมของ หมู่บ้าน ซึ่งเป็นผลเชื่อมโยงจากอิทธิพลของโลกทัศน์และระบบคุณค่าของชุมชน ปัจจัยดังกล่าวนี้เป็นสาเหตุสำคัญ ที่ทำให้เศรษฐกิจพอเพียง สามารถปรับตัวไปตามบริบทสังคมที่เปลี่ยนผ่านจากสังคมประเพณีเข้าสู่สังคมทันสมัยได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ และคณะ (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อศึกษาองค์ความรู้ด้านการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในระดับ รัฐ ครอบคลุม 7 ชุมชน ภาค ๓ โดยเฉพาะในระดับชุมชน ของสังคมไทยและเพื่อสนับสนุนแผนงานพัฒนาวิชาการและการจัดการความรู้ ของคณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการเลือกศึกษางานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ “เศรษฐกิจพอเพียง” และเป็นงานวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนจาก 2 หน่วยงานหลัก คือ สำนักงานสนับสนุนกองทุน สนับสนุนการวิจัยและกระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยพบว่า ประเภทงานวิจัยที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่แบ่งตามผลการสังเคราะห์งานวิจัยทั้ง 5 ชั้น พบว่าชั้นที่ 1 เป็นการแยกประเภทงานวิจัยตามวัตถุประสงค์การ วิจัยซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ชั้นที่ 2 แยกประเภทงานวิจัยตามลักษณะของคำถามวิจัยและวิธีวิทยาการวิจัยได้ เป็น 5 ประเภท ชั้นที่ 3 การแยกประเภทงานวิจัยตามกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ในการศึกษาได้ 3 ประเภท การ สังเคราะห์งานวิจัยชั้นที่ 4 แยกประเภทงานวิจัยตามกรอบแนวคิดการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ชั้นที่ 5 การ แยกประเภทงานวิจัยตามนิยามเชิงปฏิบัติการในการทำวิจัยแบ่งได้เป็น 2 ประเภท สำหรับสถานะองค์ความรู้ของ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับแนวคิด ด้วยการสังเคราะห์เนื้อหาภายใต้กรอบญาณวิทยาบูรณาการศาสตร์ พบ ข้อสังเกตทางทฤษฎีหลายประการ ประการแรกคือ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกิดขึ้นท่ามกลางกระแสแนวคิดการ พัฒนาทางสังคมทางเลือกหลายกลุ่มในสังคมไทย อันเสมือนความพยายามด้านกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจ- สังคมกระแสหลัก ประการที่ 2 คือ ความรู้ที่ปรากฏในงานวิจัยที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงครอบคลุมมิติต่างๆ ใน การดำรงอยู่ของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ทางเทคนิคหรือเรื่องศีลธรรม ความรู้ระดับอภิปรัชญา หรือความรู้เชิงจิต วิญญาณ จริยศาสตร์ แนวคิดและวิธีปฏิบัติ เป็นต้น ประการที่ 3 การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้าน ไทย ยืนยันว่าความรู้ของชุมชนไทยในภาคชนบทและ หรือ ภาคการเกษตรเรื่องความพอเพียงหรือเศรษฐกิจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พอเพียงดำรงอยู่แล้วในวิถีชีวิตชุมชนด้วยอุดมการณ์การผลิตที่มีเอกลักษณ์แตกต่างจากอุดมการณ์การผลิตของระบบทุนนิยม ประการที่ 4 ความรู้ ประสบการณ์และภูมิปัญญาในการดำรงชีวิตของผู้คนในภาคการเกษตรหรือการดำรงชีวิตที่ต้องพึ่งพิงระบบนิเวศธรรมชาติและระบบทางสังคมวัฒนธรรมในฐานะปัจจัยในการผลิตที่มีความสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประการที่ 5 พบว่างานวิจัยชุดโครงการเศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านไทยยั่งยืน ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมของการดำเนินชีวิตของประชาชนไทยภาคเกษตรภาคชนบทโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุขในจังหวัดชุมพร มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุขในเขตเมืองและชนบทจังหวัดชุมพร และศึกษาผลการพัฒนาที่เกิดจากการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อสังคมอยู่ดีมีสุขในจังหวัดชุมพร รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุขได้อย่างยั่งยืน โดยผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1.1 วิธีวิทยาการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่ใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสมผสานที่มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

เป็นการสำรวจรูปแบบการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่เขตเมืองและในเขตชนบท ที่มีการเปลี่ยนแปลงวิถีคิดและวิธีการดำเนินชีวิตตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ในการส่งเสริม สนับสนุน การประยุกต์ใช้หลักการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุข โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุขในจังหวัดชุมพร

2) กรณีศึกษาหลายกรณี (multicase Study)

เป็นการศึกษาวิจัยเชิงลึกกับกรณีศึกษาหลายกรณีกลุ่มตัวอย่างที่นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้จัดการศึกษา เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและผลการพัฒนาสู่การเปลี่ยนแปลงตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุขในจังหวัดชุมพร โดยดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

3.1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการค้นคว้ารวบรวมข้อมูล และประมวลเอกสารและวรรณคดีที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารที่ได้จากการสืบค้นเอกสารวิชาการต่าง ๆ จากภายในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต ที่สอดคล้องกับทฤษฎี และแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความหมาย ลักษณะ แนวทางการดำเนินชีวิต คำจำกัดความของหน่วยงานต่างๆ เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งการรวบรวมรายชื่อปัจเจกบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เป็นกรณีในการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในเอกสาร เว็บไซต์ เพื่อใช้ค้นหากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาอย่างเหมาะสม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวินิจฉัยเรื่อง การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุขในจังหวัดชุมพร ผู้วิจัยนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัย โดยมีรายละเอียดแบ่งเป็น 2 ตอนตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุขจังหวัดชุมพร

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์รูปแบบการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุขในจังหวัดชุมพร

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุขจังหวัดชุมพร

1. การวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียน

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียน

โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ (%)
โรงเรียนบ้านหินแก้ว	16	16
โรงเรียนชุมชนมาบอำมฤต	16	16
โรงเรียนบ้านใหม่สมบูรณ์	16	16
โรงเรียนบ้านห้วยทรายขาว	18	18
โรงเรียนบ้านคันทรทรัพย์	18	18
โรงเรียนประชานิคม 2	16	16
รวม	100	100

จากตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียน พบว่า จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามรวม 100 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยจำแนกเป็นโรงเรียนได้ดังนี้คือ โรงเรียนบ้านหินแก้ว 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16 โรงเรียนชุมชนมาบอำมฤต 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16 โรงเรียนบ้านใหม่สมบูรณ์ 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16 โรงเรียนบ้านห้วยทรายขาว 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18 โรงเรียนบ้านคันทรทรัพย์ 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18 และโรงเรียนประชานิคม 2 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพหรือตำแหน่ง ในโรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ (%)
ผู้บริหารโรงเรียน	6	6
ครูผู้สอน	46	46
นักเรียน	30	30
กรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง	18	18
รวม	100	100

จากตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามรวม 100 คน จำแนกสถานภาพได้ดังนี้คือ ผู้บริหารโรงเรียน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6 ครูผู้สอน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 46 นักเรียน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 30 และ กรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18

2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุขจังหวัดชุมพร

2.1 ปัจจัยด้านความพอประมาณ (ความพอดี พอเหมาะ พอควร สมดุล)

ตารางที่ 4.3 ปัจจัยด้านความพอประมาณ (ความพอดี พอเหมาะ พอควร สมดุล)

ข้อที่	ปัจจัยด้านความพอประมาณ แยกเป็นรายด้าน	ค่าเฉลี่ย (X)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ ปัจจัยที่ส่งผล
1	ความพอประมาณด้านจิตใจ	3.70	0.78	มาก
2	ความพอประมาณด้านสังคมและวัฒนธรรม	3.77	0.86	มาก
3	ความพอประมาณด้านความรู้และเทคโนโลยี	4.63	0.53	มากที่สุด
4	ความพอประมาณด้านเศรษฐกิจ	3.70	0.78	มาก
6	ความพอประมาณด้านทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	3.77	0.86	มาก
รวม	ปัจจัยด้านความพอประมาณ	3.90	0.72	มาก

2.2 ปัจจัยด้านความมีเหตุผล

ตารางที่ 4.4 ปัจจัยด้านความมีเหตุผล

ข้อที่	ปัจจัยด้านความมีเหตุผล แยกเป็นรายด้าน	ค่าเฉลี่ย (X)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ ปัจจัยที่ส่งผล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1	การคำนึงถึงเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	3.82	0.68	มาก
2	การคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้น	3.82	0.76	มาก
รวม	ปัจจัยด้านความมีเหตุผล	3.70	0.78	มาก

2.3 ปัจจัยด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

ตารางที่ 4.5 ปัจจัยด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

ข้อที่	ปัจจัยด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี แยกเป็นรายด้าน	ค่าเฉลี่ย (X)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ ปัจจัยที่ส่งผล
1	การเตรียมความพร้อม	4.53	0.72	มากที่สุด
2	การปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ	3.81	0.93	มาก
3	การคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์	4.42	0.78	มาก
4	การมีวิสัยทัศน์คาดการณ์อนาคตทั้งใกล้และไกล	3.91	0.89	มาก
5	การสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้น	3.66	0.73	มาก
รวม	ปัจจัยด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี	3.77	0.86	มาก

2.4 ปัจจัยด้านเงื่อนไขความรู้

ตารางที่ 4.6 ปัจจัยด้านเงื่อนไขความรู้

ข้อที่	ปัจจัยด้านเงื่อนไขความรู้ แยกเป็นรายด้าน	ค่าเฉลี่ย (X)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ ปัจจัยที่ส่งผล
1	ความรู้รอบรู้	4.70	0.50	มากที่สุด
2	ความรู้รอบคอบเป็นขั้นเป็นตอน	4.57	0.57	มากที่สุด
3	ความระมัดระวังไม่ประมาท	4.70	0.50	มากที่สุด
4	การใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต	4.57	0.57	มากที่สุด
รวม	ปัจจัยด้านเงื่อนไขความรู้	4.63	0.53	มากที่สุด

2.5 ปัจจัยด้านเงื่อนไขคุณธรรม

ตารางที่ 4.7 ปัจจัยด้านเงื่อนไขคุณธรรม

ข้อที่	ปัจจัยด้านเงื่อนไขคุณธรรม แยกเป็นรายด้าน	ค่าเฉลี่ย (X)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ ปัจจัยที่ส่งผล
1	ความขยันขันแข็ง	4.70	0.50	มากที่สุด
2	ความเพียรพยายาม	4.57	0.57	มากที่สุด
3	ความมานะอดทนอดกลั้น	4.70	0.50	มากที่สุด
4	ความตั้งใจมุ่งมั่นเอาใจใส่	4.57	0.57	มากที่สุด
5	ความซื่อสัตย์สุจริต	3.81	0.93	มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6	การเอื้อเพื่อเผื่อแบ่งปัน	4.42	0.78	มาก
รวม	ปัจจัยด้านเงื่อนไขคุณธรรม	4.63	0.53	มากที่สุด

2.6 ปัจจัยพื้นฐานตามแนวปรัชญา

ตารางที่ 4.8 ปัจจัยพื้นฐานตามแนวปรัชญา

ข้อที่	ปัจจัยพื้นฐานตามแนวปรัชญา แยกเป็นรายด้าน	ค่าเฉลี่ย (X)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ ปัจจัยที่ส่งผล
1	การพึ่งตนเองเป็นหลัก	4.70	0.50	มากที่สุด
2	การยึดทางสายกลาง	4.57	0.57	มากที่สุด
3	การคำนึงถึงความสมดุลพอเหมาะพอควร	4.42	0.78	มาก
4	การคำนึงถึงความมั่นคงยั่งยืน	3.91	0.89	มาก
รวม	ปัจจัยพื้นฐานตามแนวปรัชญา	4.63	0.53	มากที่สุด

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์รูปแบบการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุขในจังหวัดชุมพร

1. การวิเคราะห์รูปแบบการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุขในจังหวัดชุมพร

1.1 การสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุขในจังหวัดชุมพรจากกลุ่มตัวอย่างเป็น 4 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. การปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของครูและนักเรียน
2. การปฏิบัติตามแนวทางตามทฤษฎีใหม่ของโรงเรียน
3. หลักการพึ่งตนเองของโรงเรียน ครู และนักเรียน
4. กิจกรรมการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเรียนรู้ของโรงเรียน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุขในจังหวัดชุมพรจากกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1 โรงเรียนบ้านคันธรทรัพย์ ตำบลสลูย์ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

การดำเนินการด้านเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านคันธรทรัพย์ ซึ่งจัดเป็นโรงเรียนขนาดกลาง มีความพร้อมระดับปานกลางจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 6 โรงเรียนในจังหวัดชุมพร และตั้งอยู่ในเขตชุมชนชนบททั่วไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้ปกครองค่อนข้างมีฐานะดีเพราะส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวนยางพารา โดยมีจุดเด่นคือเป็นโรงเรียนในโครงการสวนพฤกษศาสตร์ตามโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชในพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากการศึกษาพบว่า มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเรียนรู้ของโรงเรียนดังต่อไปนี้

1. โครงการปลูกข้าวไร่ในสนามโรงเรียน
2. โครงการปลูกข้าวนาในท่อซีเมนต์
3. โครงการพ่อแม่ปลูกลูกดูแล สร้างสวนป่าหน้าโรงเรียน ได้ดำเนินการปลูกสวนป่าบริเวณด้านหน้าโรงเรียน เนื้อที่ประมาณ 2 ไร่
4. โครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
5. โครงการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและพิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. โครงการศึกษาวิจัยต้นไม้เด่นประจำโรงเรียน ได้แก่ เล็บรอก

2.2 โรงเรียนบ้านหินแก้ว ตำบลหินแก้ว อำเภอท่าชะ จังหวัดชุมพร

การดำเนินการด้านเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านหินแก้ว ซึ่งจัดเป็นโรงเรียนขนาดกลาง ที่มีความพร้อมระดับน้อยจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 6 โรงเรียนในจังหวัดชุมพร และเป็นชุมชนเก่าแก่แต่ผู้ปกครองมีฐานะไม่ค่อยดี จากการศึกษาพบว่า มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเรียนรู้ของโรงเรียนดังต่อไปนี้

1. โครงการธนาคารขยะ รับแลกขยะจากนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
2. โครงการผลิตน้ำหมักชีวภาพโดยใช้เศษอาหารจากโรงอาหาร
3. โครงการอาหารกลางวันโดยปลูกพืชผักสวนครัวในโรงเรียน
4. โครงการแปลงสาธิตผลิตพืชน้ำมันโดยปลูกปาล์มน้ำมันในโรงเรียน

2.3 โรงเรียนประชานิคม 2 ตำบลคูริง อำเภอท่าชะ จังหวัดชุมพร

การดำเนินการด้านเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนประชานิคม 2 ซึ่งจัดเป็นโรงเรียนขนาดกลาง มีความพร้อมระดับปานกลางจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 6 โรงเรียนในจังหวัดชุมพร ตั้งอยู่ในเขตนิคมสร้างตนเองคือนิคมสหกรณ์ท่าชะ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะปานกลางมีอาชีพทำสวนปาล์มน้ำมัน จากการศึกษาพบว่า มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเรียนรู้ของโรงเรียนดังต่อไปนี้

1. โครงการสาธิตเกษตรผสมผสาน
2. โครงการผลิตปุ๋ยอินทรีย์สำหรับปาล์มน้ำมัน
3. โครงการปลูกป่าบริเวณโรงเรียน เพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นให้แก่บริเวณโรงเรียน

2.4 โรงเรียนบ้านใหม่สมบูรณ์ ตำบลสลุย อำเภอท่าชะ จังหวัดชุมพร

การดำเนินการด้านเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านใหม่สมบูรณ์ ซึ่งจัดเป็นโรงเรียนเล็ก มีความพร้อมระดับปานกลาง และตั้งอยู่ในเขตชุมชนชนบทหนาแน่น จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 6 โรงเรียนในจังหวัดชุมพร โดยมีจุดเด่นคือเป็นโรงเรียนในโครงการสวนพฤกษศาสตร์ตามโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชในพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และมีพื้นที่ภูเขาพอตาซึ่งเป็นแหล่งอนุรักษ์ธรรมชาติที่สำคัญของ

โรงเรียนและชุมชน จากการศึกษาพบว่า มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเรียนรู้ของโรงเรียนดังต่อไปนี้

1. โครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี โดยการอนุรักษ์ธรรมชาติ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ป่า บนเขาพ่อตาหินช้าง
2. การปลูกพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมันเชิงอนุรักษ์ ผสมผสานกับไม้โตเร็วรอบโรงเรียน
3. โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ปลูกผักสวนครัวและสระเลี้ยงปลาเพื่ออาหารกลางวัน
4. โครงการคืนชีวิตให้แผ่นดิน โดยการผลิตปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพจากเปลือกกล้วยเล็บมือนาง
5. โครงการสวนวรรณคดีอนุรักษ์มรดกไทย
6. การบริหารโรงเรียนทุกด้านแบบครอบครัว ได้แก่ บุคคล วิชาการ การเงินและพัสดุ

2.5 โรงเรียนบ้านทรายขาว ตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดชุมพร

การดำเนินการด้านเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านทรายขาว ซึ่งจัดเป็นโรงเรียนใหญ่ มีความพร้อมระดับปานกลาง จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 6 โรงเรียนในจังหวัดชุมพร ตั้งอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน จึงเป็นชุมชนชนบทใหม่ ผู้ปกครองมีฐานะหลากหลาย เป็นโรงเรียนในโครงการสวนพฤกษศาสตร์ตามโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี โรงเรียนมีเนื้อที่มากสามารถทำเป็นแปลงเกษตรสาธิตได้หลายอย่าง จากการศึกษาพบว่า มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเรียนรู้ของโรงเรียนดังต่อไปนี้

1. โครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี
2. โครงการแปลงปลูกพืชน้ำมันสาธิต คือ ปาล์มน้ำมัน
3. โครงการปลูกไม้โตเร็วรอบพื้นที่ของโรงเรียน
4. โครงการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านฐานทรัพยากร การอนุรักษ์ต้นน้ำ
5. โครงการร้านค้าสวัสดิการนักเรียนและชุมชน ซึ่งตั้งอยู่บริเวณหน้าโรงเรียน
6. โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ปลูกผักสวนครัวและสระเลี้ยงปลาเพื่ออาหารกลางวัน
7. โครงการคืนชีวิตให้แผ่นดินโดยการผลิตปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพจากเปลือกกล้วยเล็บมือนาง

2.6 โรงเรียนชุมชนมาบอำมฤต ตำบลดอนยาง อำเภอบางสะพาน จังหวัดชุมพร

การดำเนินการด้านเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนชุมชนมาบอำมฤต ซึ่งจัดเป็นโรงเรียนขนาดกลาง ที่มีความพร้อมในระดับมาก จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 6 โรงเรียนในจังหวัดชุมพร เพราะตั้งอยู่ในเขตเทศบาล มีลักษณะเป็นสังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะปานกลางถึงดี จากการศึกษาพบว่า มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเรียนรู้ของโรงเรียนดังต่อไปนี้

1. โครงการธนาคารขยะ การแลกขยะจากชุมชน และคัดแยกขยะเพื่อนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ รวมถึงการรณรงค์เพื่อลดขยะในเทศบาล
2. การบริหารโรงเรียนโดยประหยัดทรัพยากรของโรงเรียน
3. โครงการอนุรักษ์พลังงานในโรงเรียน ประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุขจังหวัดชุมพร

1. การวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียน

ตารางที่ 5.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียน

โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ (%)
โรงเรียนบ้านหินแก้ว	16	16
โรงเรียนชุมชนมาบอำมฤต	16	16
โรงเรียนบ้านใหม่สมบูรณ์	16	16
โรงเรียนบ้านห้วยทรายขาว	18	18
โรงเรียนบ้านคันทรทรัพย์	18	18
โรงเรียนประชานิคม 2	16	16
รวม	100	100

จากตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียน พบว่า จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามรวม 100 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยจำแนกเป็นโรงเรียนได้ดังนี้คือ โรงเรียนบ้านหินแก้ว 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16 โรงเรียนชุมชนมาบอำมฤต 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16 โรงเรียนบ้านใหม่สมบูรณ์ 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16 โรงเรียนบ้านห้วยทรายขาว 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18 โรงเรียนบ้านคันทรทรัพย์ 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18 และโรงเรียนประชานิคม 2 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16

1.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง
 ตารางที่ 5. 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพหรือตำแหน่ง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ (%)
ในโรงเรียน		
ผู้บริหารโรงเรียน	6	6
ครูผู้สอน	46	46
นักเรียน	30	30
กรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง	18	18
รวม	100	100

จากตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างพบว่า จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามรวม 100 คน จำแนกสถานภาพได้ดังนี้คือ ผู้บริหารโรงเรียน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6 ครูผู้สอน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 46 นักเรียน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 30 และกรรมการสถานศึกษาหรือผู้ปกครอง 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์รูปแบบการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมอยู่ดีมีสุขในจังหวัดชุมพร ดังต่อไปนี้

2.1 การปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของครูและนักเรียน ได้แก่

1. ยึดความประหยัด ลดละความฟุ้งเฟ้อในการดำรงชีพอย่างจริงจัง
2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้องสุจริต
3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในทางการค้าขายประกอบอาชีพ
4. ขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ
5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดีลดละสิ่งชั่วและกิเลสให้หมดสิ้นไป

2.2 การปฏิบัติตามแนวทางตามทฤษฎีใหม่ของโรงเรียน ได้แก่

- ขั้นตอนที่ 1 มีความพอเพียง เลี้ยงตัวโรงเรียนได้บนพื้นฐานของการประหยัด และจำกัดการใช้จ่าย
- ขั้นตอนที่ 2 รวมพลังกันในรูปกลุ่มโรงเรียน การบูรณาการทรัพยากร บูรณาการหลักสูตรและการสอน กิจกรรมของนักเรียน รวมทั้งด้านสวัสดิการนักเรียน และพัฒนาชุมชน
- ขั้นตอนที่ 3 สร้างเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนและขยายกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนให้แพร่หลาย โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของกระทรวงอื่น ได้แก่ ฝ่ายปกครอง องค์กรชุมชน องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น

2.3 หลักการพึ่งตนเองของโรงเรียน ครู และนักเรียน ได้แก่

1. ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พึ่งของตนเอง มีสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ตนเองให้มีจิตใจเอื้ออาทรต่อครอบครัว และสังคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ด้านสังคม แต่ละโรงเรียนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายโรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียงที่แข็งแกร่ง
3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใช้และจัดการทรัพยากรอย่างชาญฉลาด พร้อมทั้งหาทางเพิ่มพูนมูลค่าและประยุกต์ใช้ โดยยึดหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน
4. ด้านเทคโนโลยี รู้จักเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับโรงเรียน และการพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของตนเอง
5. ด้านเศรษฐกิจ ลดรายจ่ายของโรงเรียนเป็นสำคัญ และยึดหลักพหิมิ พอใช้ อย่างพอเพียง

2.5 กิจกรรมการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาเรียนรู้ของโรงเรียน ได้แก่

1. การปลูกพืชผักสวนครัวเป็นอาหารกลางวันเพื่อลดค่าใช้จ่าย
2. การทำเกษตรผสมผสานในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติการเรียนรู้พัฒนาตนเองตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
3. การปลูกพืชเศรษฐกิจเพื่อเป็นรายได้ร่วมกับปลูกไม้ใช้สอยในโรงเรียน
4. การปลูกพืชสมุนไพรเพื่อส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน
5. การเพาะเห็ดฟางจากวัสดุเหลือใช้ในชุมชนท้องถิ่น
6. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติภูเขา สัตว์ป่า
7. การอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุกรรมพืชและพันธุ์ภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่น
8. การจัดการสิ่งแวดล้อม ภูมิทัศน์ในโรงเรียน
9. การเลี้ยงปลา เลี้ยงกบ เพื่อเป็นอาหารโปรตีนแก่นักเรียน
10. การผลิตพลังงานทดแทนก๊าซชีวภาพจากบ่อหมักมูลสัตว์
11. การเลี้ยงไก่พื้นเมือง ไก่เนื้อ ไก่ไข่ โดยใช้เศษอาหารในโรงเรียน เพื่อไว้เป็นอาหารแก่นักเรียน
12. การผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ จากเศษวัสดุ ใบไม้ เศษอาหารในโรงเรียนเพื่อลดค่าใช้จ่าย
13. การรวมกลุ่มนักเรียนเพื่อดำเนินการสหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียน
14. การจัดการปัญหาขยะด้วยแนวคิดธนาคารขยะ เพื่อแก้ไขปัญหาขยะในโรงเรียนและชุมชน
15. ดำเนินการกลุ่มออมทรัพย์หรือธนาคารในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการประหยัดการเก็บออมแก่นักเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

เอกสารสิ่งพิมพ์

คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2548). การสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง.

กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, สำนักงาน. (2547).

เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.

คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545)

คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2547). เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ทีศนา แชมมณี. (2546). กิจกรรมการปลูกฝังค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: เมธีทิปส์ จำกัด.

ทีศนา แชมมณี. (2545). กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: นิชินแอนเวอร์ทีไอซิ่ง กรุ๊ป.

ประจักษ์ นาหนองตูม. (2543). การศึกษาการดำเนินโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ โรงเรียนแกนนำโครงการเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ประเวศ วะสี. (2542). เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคมแนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม. กรุงเทพมหานคร: หมอชาวบ้าน.

วินัย ประวันนา. (2544). การศึกษารูปแบบการดำเนินการและปัญหาการดำเนินการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สมพร เทพสิทธิ์า. (2546). เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.

สมศรี จินะวงษ์. (2544). การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้กิจกรรมทางเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้ในชุมชนที่ใช้แนวทางการพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาสัตตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรสุดา เจริญรัต. (2546). เศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารจากเว็บไซต์

โรงเรียนจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย เพชรบุรี Retrieved From <http://www.pccphet.ac.th>
(20 มีนาคม 2550).

เศรษฐกิจพอเพียง. Retrieved From <http://www.chaipat.or.th> (19 มีนาคม 2550).

เศรษฐกิจพอเพียง. Retrieved From <http://www.doae.go.th> (19 มีนาคม 2550).

เศรษฐกิจพอเพียง. Retrieved From <http://www.thaitopic.com> (19 มีนาคม 2550).

เศรษฐกิจพอเพียง. Retrieved From <http://www.sufficiencyeconomy.org> (25 มีนาคม 2550)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สุวัฒน์ ไกรมาก, 2548. การศึกษาติดตามบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้า
คุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร รุ่นปีการศึกษา 2547.

สุวัฒน์ ไกรมาก, 2549. ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร.

1.7.2 ผลงานวิจัยที่พิมพ์ออกเผยแพร่ และ/หรือนำเสนอในการประชุมทางวิชาการ

โครงการยุทธศาสตร์นโยบายฐานทรัพยากร: จักรกฤษ ครอบง, บัณฑูร เศรษฐศิโรตม์ และสุวัฒน์ ไกรมาก

2546. วาระประชาชนด้านฐานทรัพยากร. บทสังเคราะห์เสนอการประชุมเวทีฐานทรัพยากร ประจำปี
2546. กสม. สสส. และ สวรส.

1.7.3 งานวิจัยที่กำลังทำ

สมพร นพแก้ว และสุวัฒน์ ไกรมาก. การศึกษาความเป็นไปได้ในการผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันพืชใช้แล้วจังหวัด
ชุมพร. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร 2550.

2. ผู้ร่วมโครงการวิจัย

2.1 ชื่อ (ภาษาไทย) นายสมพร นพแก้ว
(ภาษาอังกฤษ) Mr. Somphon Noppakue

2.2 รหัสประจำตัว

2.3 ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตร ระดับ 6

2.4 หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร หมู่ที่ 6 ต. ชุมโค
อ. ปะทิว จ. ชุมพร 86160 โทร. 0-7750-6411 และโทรสาร 0-7750-1445

2.5 ประวัติการศึกษา

ปีที่จบ การศึกษา	ระดับ ปริญญา	อักษรย่อ ปริญญา	สาขา วิชาเอก	วิชาเอก	ชื่อสถาบันการศึกษา	ประเทศ
2547	โท	วท.ม.	พัฒนาการ เกษตร	พัฒนาการ เกษตร	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	ไทย
2541	ตรี	วท.บ.	เทคโนโลยี การเกษตร	เทคโนโลยี การเกษตร	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี	ไทย

2.6 สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชา

สาขาสัตวศาสตร์ ด้านโคนม การแปรรูปผลิตภัณฑ์นม เทคโนโลยีการแปรรูปอาหาร

2.7 ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

2.7.1 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

สมพร นพแก้ว, ความต้องการความรู้เพิ่มเติมในการเลี้ยงโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมจังหวัดชุมพรจำกัด
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2548.

2.7.2 ผลงานวิจัยที่พิมพ์ออกเผยแพร่ และ/หรือนำเสนอในการประชุมทางวิชาการ

2.7.3 งานวิจัยที่กำลังทำ -

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้